

Tematisks pārskats

ELEKTRONISKĀ TIRDZniecĪBA UN LĪGUMSAISTĪBAS

Direktīvas 2000/31/EK¹ par dažiem informācijas sabiedrības pakalpojumu tiesiskiem aspektiem, jo īpaši elektronisko tirdzniecību, iekšējā tirgū būtība ir elektroniskās tirdzniecības tiesiskais regulējums, kurā ir ietverti noteikumi par prasībām saistībā ar informācijas sabiedrības pakalpojumu sniedzēju uzņēmējdarbības veikšanu un informācijas sniegšanu, kā arī par starpnieku atbildību.

Tomēr elektroniskā tirdzniecība skar dažādas ekonomiskās dzīves jomas, uz kurām minētā direktīva neattiecas, piemēram, azartspēles, jautājumus, kuri attiecas uz nolīgumiem vai darbībām, ko reglamentē tiesību akti par kartelēm, kā arī nodokļu uzlikšanu (skat. Direktīvas par elektronisko tirdzniecību 1. panta 5. punktu par minētās direktīvas mērķi un piemērošanas jomu). Arī autortiesības un blakustiesības, preču zīmju tiesības, patērētāju aizsardzība un personas datu aizsardzība ietilpst elektroniskās tirdzniecības jomā, bet tās reglamentē speciālās direktīvas un regulas.

Šajā tematiskajā pārskatā ir sniegts apskats par judikatūru šajā jomā. Tādēļ tematiskajā pārskatā galvenie spriedumi šajā jomu diapazonā ir sagrupēti divās sadaļās – pirmkārt, jautājumi attiecībā uz pušu līgumsaistībām un, otrkārt, elektroniskās tirdzniecības ietvars.

¹ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2000/31/EK (2000. gada 8. jūnijs) par dažiem informācijas sabiedrības pakalpojumu tiesiskiem aspektiem, jo īpaši elektronisko tirdzniecību, iekšējā tirgū (Direktīva par elektronisko tirdzniecību) (OV L 178, 17.7.2000., 1. lpp.).

I. Līgumattiecības starp lietas dalībniekiem

1. Līguma noslēgšana

2012. gada 5. jūlija spriedums Content Services (C-49/11, EU:C:2012:419)

Sabiedrības *Content Services* filiāle darbojās Manheimā (Vācija) un piedāvāja dažādus pakalpojumus tiešsaistē savā interneta vietnē, kas bija vācu valodā un pieejama arī Austrijā. Ar šīs vietnes palīdzību tostarp varēja lejupielādēt bezmaksas datorprogrammas vai maksas datorprogrammu izmēģinājuma versijas. Pirms pasūtījuma izdarīšanas tīmekļa lietotājiem bija jāaizpilda reģistrācijas veidlapa un jāizdara atzīme veidlapas lauciņā, kas bija paredzēts paziņojumam par to, ka tie piekrīt vispārējiem pirkuma noteikumiem un atsakās no tiesībām atkāpties no līguma.

Šī informācija tīmekļa lietotājiem netika sniegta tieši. Tomēr viņi varēja to apskatīt, uzklikšķinot uz saiti lapā, kuru viņi aizpildīja minētā līguma noslēgšanai. Līguma noslēgšana nebija iespējama, ja minētajā lauciņā nebija izdarīta atzīme. Pēc tam konkrētais tīmekļa lietotājs no *Content Services* saņēma vēstuli, kurā nebija nekādas informācijas par tiesībām atkāpties no līguma, bet vēlreiz norādīta saite, lai to apskatītu. *Oberlandesgericht Wien* (Vīnes federālās zemes Augstākā tiesa, Austrija) uzdeva Tiesai prejudiciālu jautājumu par Direktīvas 97/7/EK² 5. panta 1. punkta interpretāciju. Tā jautāja, vai tāda komercprakse, kad pieeja šajā tiesību normā paredzētajai informācijai patērētājam tiek sniegta tikai ar hipersaites uz attiecīgā uzņēmuma interneta vietni palīdzību, atbilst minētās tiesību normas prasībām.

Tiesa uzskatīja, ka Direktīvas 97/7/EK 5. panta 1. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka šāda komercprakse neatbilst minētās tiesību normas prasībām, jo konkrētais uzņēmums šo informāciju "nesniedz" un patērētājs to "nesaņem", un interneta vietni nevar uzskatīt par "pastāvīgu informācijas nesēju".

Proti, patērētājam ir jāsaņem minētās informācijas apstiprinājums bez nepieciešamības veikt aktīvu darbību. Turklāt, lai interneta vietni varētu uzskatīt par pastāvīgu informācijas nesēju, ir jānodrošina patērētājam, tādā pašā veidā kā informācijas nesējam papīra formātā, šajā tiesību normā minētās informācijas pieejamība, lai vajadzības gadījumā viņš varētu īstenot savas tiesības. Šajā ziņā tai ir jāļauj patērētājam šo personīgi viņam adresēto informāciju uzglabāt, jānodrošina tās saturs atšķirību neesamība, kā arī tās pieejamība atbilstošā laikposmā un jāsniedz patērētājam iespēja to reproducēt, nemainot tās saturu (35., 42., 43., 50. un 51. punkts un rezolūtvā daļa).

*2017. gada 25. janvāra spriedums BAWAG (C-375/15, EU:C:2017:38)*³

Banka *BAWAG*, kas veica savu darbību Austrijas teritorijā, izmantoja standarta līguma noteikumu saistībā ar patērētāju piesaistīšanu tiešsaistes bankas pakalpojumiem ("e-banking").

Saskaņā ar minēto noteikumu "informācija un paskaidrojumi, ko banka sniedz klientam vai tam nodod, tiek nosūtīti pa pastu vai elektroniski, izmantojot *e-banking* sistēmu". Informāciju varēja nodot, izmantojot tiešsaistes kontos integrētu ziņojumapmaiņas sistēmu. Patērētāji elektroniskā pasta vēstules varēja aplūkot, atveidot un lejupielādēt. Ziņas, kas atradās tiešsaistes kontos "e-banking", tur saglabājās neizmainītā veidā un netika izdzēstas laikposmā, kas ir atbilstīgs šo patērētāju informēšanas mērķiem, līdz ar to viņi varēja tās aplūkot un neizmainītā veidā atveidot elektroniskā veidā vai izdrukāt. Tomēr patērētāji netika nekādā citādā veidā informēti par jaunas elektroniskā pasta vēstules saņemšanu.

² Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 97/7/EK (1997. gada 20. maijs) par patērētāju aizsardzību saistībā ar distances līgumiem (OV L 144, 4.6.1997., 19. lpp.).

³ Šis spriedums ir atspoguļots 2017. gada ziņojumā, 72. lpp.

Oberster Gerichtshof (Augstākā tiesa, Austrija) vērsās Tiesā ar prejudiciālu jautājumu, lai noskaidrotu, vai Direktīvas 2007/64/EK⁴ 41. panta 1. punkts, lasot to kopsakarā ar šīs pašas direktīvas 36. panta 1. punktu, ir jāinterpretē tādējādi, ka informācija, kas ir nosūtīta, izmantojot tiešsaistes bankas platformā integrētu elektronisko pastkasti, tiek "paziņota uz pastāvīga informācijas nesēja".

Tiesa uzskatīja, ka atsevišķas interneta vietnes ir jāatzīst par "pastāvīgiem informācijas nesējiem" minētās direktīvas 4. panta 25. punkta izpratnē (43.–45. punkts).

Tomēr grozījumus pamatlīgumā, par kuriem maksājumu pakalpojumu sniedzējs informē šo pakalpojumu lietotāju, izmantojot elektronisko pastkasti, var uzskatīt par paziņotiem uz pastāvīga informācijas nesēja, tikai tad, ja ir izpildīti abi šie nosacījumi:

- šī interneta vietne tikai maksājumu pakalpojumu lietotājam ļauj uzglabāt un atveidot informāciju tā, lai šī informācija būtu pieejama atbilstīgā laikposmā;
- šīs informācijas nodošanu maksājumu pakalpojumu sniedzējs veic, izdarot aktīvas darbības, kas vērstas uz to, lai šim lietotājam darītu zināmu šīs informācijas pieejamību.

Par šādu darbību var uzskatīt arī elektroniskā pasta vēstules nosūtīšanu uz adresi, kuru parasti izmanto šo pakalpojumu lietotājs saziņā ar citām personām un par kuras izmantošanu puses ir vienojušās starp maksājumu pakalpojumu sniedzēju un šo lietotāju noslēgtajā pamatlīgumā. Šādi izvēlēta adrese tomēr nevar būt tā, kas ir paredzēta minētajam lietotājam tiešsaistes bankas interneta vietnē, ko pārvalda maksājumu pakalpojumu sniedzējs (51. un 53. punkts un rezolutīvā daļa).

2. Piemērojamās tiesības/Jurisdikcija

*2016. gada 28. jūlija spriedums Verein für Konsumenteninformation (C-191/15, EU:C:2016:612)*⁵

Uzņēmums *Amazon EU Sàrl*, kura juridiskā adrese ir Luksemburgā, tiešsaistē pārdeva preces dažādās dalībvalstīs reģistrētiem patērētājiem. Pamatlietā Austrijas patērētāju interešu aizstāvības apvienība (*Verein für Konsumenteninformationen*) bija iesniegusi prasību par noteikuma izmantošanas izbeigšanu, pamatojoties uz Direktīvu 2009/22/EK⁶ un apgalvojot, ka *Amazon* izmantotie līguma noteikumi ir pretrunā likumā paredzētajiem aizliegumiem vai labai praksei.

Oberster Gerichtshof (Augstākā tiesa, Austrija), kurā Austrijas apvienība vērsās, vēlējās noskaidrot, vai līguma, kas elektroniski noslēgts starp uzņēmumu un patērētāju, vispārīgajos pārdošanas nosacījumos ietverts noteikums, ka šim līgumam ir piemērojami šī uzņēmuma juridiskās adreses dalībvalsts tiesību akti, nav negodīgs Direktīvas 93/13/EEK⁷ 3. panta 1. punkta izpratnē. Turklāt *Oberster Gerichtshof* bija šaubas, vai uz uzņēmuma veiktu personas datu apstrādi atbilstoši Direktīvas 95/46/EK⁸ 4. panta 1. punkta a) apakšpunktam attiecas tās dalībvalsts tiesību akti, uz kuru ir vērsta šī uzņēmuma darbība.

4 Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2007/64/EK (2007. gada 13. novembris) par maksājumu pakalpojumiem iekšējā tirgū, ar ko groza Direktīvas 97/7/EK, 2002/65/EK, 2005/60/EK un 2006/48/EK un atceļ Direktīvu 97/5/EK (OV L 319, 5.12.2007., 1. lpp.).

5 Šis spriedums ir atspoguļots 2016. gada ziņojumā, 42. lpp.

6 Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2009/22/EK (2009. gada 23. aprīlis) par aizliegumiem saistībā ar patērētāju interešu aizsardzību (OV L 110, 1.5.2009., 30. lpp.).

7 Padomes Direktīva 93/13/EEK (1993. gada 5. aprīlis) par negodīgiem noteikumiem patērētāju līgumos (OV L 95, 21.4.1993., 29. lpp.).

8 Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 95/46/EK (1995. gada 24. oktobris) par personu aizsardzību attiecībā uz personas datu apstrādi un šādu datu brīvu apriti (OV L 281, 23.11.1995., 31. lpp.).

Tiesa uzskata, ka Romas I regula⁹ un Romas II regula¹⁰ ir interpretējamas tādējādi, ka tiesību akti, kas ir piemērojami tādai prasībai par noteikuma izmantošanas izbeigšanu, ir jānosaka saskaņā ar Romas II regulas 6. panta 1. punktu, ja pārkāpumi pret tiesību sistēmu izriet no negodīgu noteikumu izmantošanas. Taču attiecīgā līguma noteikuma izvērtējumam piemērojami tiesību akti ir jānosaka atbilstoši Romas I regulai, neatkarīgi no tā, vai šis izvērtējums tiek veikts individuālas vai kolektīvas prasības ietvaros.

Tomēr no Romas I regulas 6. panta 2. punkta izriet, ka piemērojamo tiesību aktu izvēle neietekmē tās valsts imperatīvo tiesību normu piemērošanu, kurā dzīvo patērētāji, kuru intereses tiek aizstāvētas ar prasību par noteikuma izmantošanas izbeigšanu. Šīs tiesību normas var ietvert noteikumus, ar kuriem transponēta Direktīva 93/13/EEK, ciktāl tie nodrošina augstāku patērētāju tiesību aizsardzības līmeni (59. un 60. punkts un rezolutīvās daļas 1) punkts).

Tādējādi atsevišķi neapspriests noteikums, saskaņā ar kuru tiešsaistes tirdzniecības ceļā noslēgtu līgumu ar patērētāju reglamentē tās dalībvalsts tiesību akti, kurā ir pārdevēja vai piegādātāja juridiskā adrese, ir negodīgs Direktīvas 93/13/EEK 3. panta 1. punkta izpratnē, ciktāl tas maldina šo patērētāju, sniedzot viņam kļūdainu priekšstatu, ka līgumam ir piemērojami tikai šīs valsts tiesību akti, un neinformējot viņu par to, ka viņam ir arī tiesības atsaukties uz aizsardzību, kas viņam ir garantēta obligātajās tiesību normās, kuras tiktu piemērotas šī noteikuma neesamības gadījumā (71. punkts un rezolutīvās daļas 2) punkts).

Turklāt Direktīvas 95/46/EK 4. panta 1. punkta a) apakšpunkts ir jāinterpretē tādējādi, ka personas datu apstrādei, ko veic tiešsaistes tirdzniecības uzņēmums, ir piemērojami tās dalībvalsts tiesību akti, uz kuru ir vērstas šī uzņēmuma darbības, ja izrādās, ka šis uzņēmums attiecīgo datu apstrādi veic šajā dalībvalstī esoša nodibinājuma darbību ietvaros. Ir jāizvērtē gan veidojuma pastāvīguma pakāpe, gan darbības veikšanas realitāte attiecīgajā dalībvalstī (76., 77. un 81. punkts un rezolutīvās daļas 3) punkts).

2010. gada 7. decembra spriedums (virspalāta) Pammer un Alpenhof (C-585/08 un C-144/09, EU:C:2010:740)¹¹

Apvienotās lietas *Pammer* un *Alpenhof* attiecas uz divām pamatlietām, kas skar līdzīgus jautājumus. Lietā *Pammer* patērētājs ar domicilu Austrijā cēla iebildumus pret Vācijā dibinātu kravas kuģu sabiedrību par ceļojuma maksas atlīdzināšanu, sūdzoties, ka kuģis un ceļojuma norise neatbilda aprakstam, kāds bija sniegts arī Vācijā dibinātas starpniecības aģentūras interneta vietnē, kura piedāvāja šādus ceļojumus.

Austrijas pirmās instances tiesa atzina savu jurisdikciju strīda izskatīšanā. Apelācijas tiesa savukārt paziņoja, ka Austrijas tiesām nav jurisdikcijas strīda izskatīšanā. *Oberster Gerichtshof* (Augstākā tiesa, Austrija) prejudiciālā jautājuma mērķis bija noskaidrot, kā ir jāinterpretē līguma, kas paredz apvienot ceļošanu un izmitināšanu par kopīgu cenu, jēdziens 15. panta 3. punkta izpratnē, kuram ir piemērojami Regulas (EK) Nr. 44/2001¹² II nodaļas 4. iedaļas noteikumi. Otrkārt, iesniedzējtiesa vēlējās uzzināt, vai pietiek ar to, ka Austrijas patērētāja uzmanību ceļojumam piesaistīja starpniecības aģentūras interneta vietnes aplūkošana, lai konstatētu Austrijas tiesu jurisdikciju, ja ceļojuma rezervēšana nenotika internetā.

⁹ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (EK) Nr. 593/2008 (2008. gada 17. jūnijs) par tiesību aktiem, kas piemērojami līgumsaistībām (Roma I) (OV L 177, 4.7.2008., 6. lpp.).

¹⁰ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (EK) Nr. 864/2007 (2007. gada 11. jūlijs) par tiesību aktiem, kas piemērojami ārpuslīgumiskām saistībām (Roma II) (OV L 199, 31.7.2007., 40. lpp.).

¹¹ Šis spriedums ir atspoguļots 2010. gada ziņojumā, 51. lpp.

¹² Padomes Regula (EK) Nr. 44/2001 (2000. gada 22. decembris) par jurisdikciju un spriedumu atzišanu un izpildi civillietās un komercietās (OV L 12, 16.1.2001., 1. lpp.).

Otrajā lietā *Alpenhof*, Austrijas sabiedrībai, kurai pieder viesnīca un kuras juridiskā adrese ir Austrijā, bija radies strīds ar patērētāju ar domicilu Vācijā par viesnīcas pakalpojumu rēķina apmaksu, par ko notika vienošanās sarakstē, pamatojoties uz prasītājas sabiedrības interneta vietnē sniegto informāciju. Austrijas tiesas noraidīja prasību, uzskatot, ka tām nav jurisdikcijas.

Tiesas ieskatā, līgums par ceļojumu ar kravas kuģi var būt pārvadājuma līgums, kurā ir paredzēts apvienot ceļošanu un izmitināšanu par kopīgu cenu, ja minētajā ceļojumā ar kravas kuģi par kopīgu cenu ir paredzēta arī izmitināšana un šis ceļojums attiecas uz laika posmu, kas ilgāks par 24 stundām (45. un 46. punkts un rezolutīvās daļas 1) punkts).

Lai noskaidrotu, vai var uzskatīt, ka komersants, kura darbība ir izklāstīta tā interneta vietnē vai starpnieka interneta vietnē, savu darbību "novirza uz" dalībvalsti, kurā ir patērētāja domicils, ir jāpārbauda, vai šis komersants bija paredzējis tirgoties ar patērētājiem ar domicilu vienā vai vairākās dalībvalstīs.

Turpmāk norādītie apstākļi, kuru uzskaitījums nav izsmeļošs, var būt norādes, kas ļauj uzskatīt, ka komersanta darbība ir novirzīta uz patērētāja domicila dalībvalsti, proti, darbības starptautiskais raksturs, norāde par to, pa kādiem maršrutiem no citām dalībvalstīm var ierasties vietā, kur komersants ir dibināts, tas, ka ir izmantota valoda vai valūta, kas nav tā valoda vai valūta, kuru parasti izmanto dalībvalstī, kurā ir dibināts komersants, pastāvot iespējai rezervēt un apstiprināt rezervāciju šajā citā valodā. Savukārt nepietiek ar to vien, ka komersanta vai starpnieka interneta vietne ir pieejama dalībvalstī, kurā ir patērētāja domicils. Tas pats attiecas uz norādi par elektroniskā pasta adresi, kā arī citu kontaktinformāciju vai tādas valodas vai valūtas izmantošanu, kas ir valoda un/vai valūta, kura parasti tiek izmantota dalībvalstī, kurā ir dibināts komersants (92.–94. punkts un rezolutīvās daļas 2) punkts).

2012. gada 6. septembra spriedums *Mühlleitner* (C-190/11, EU:C:2012:542)¹³

Pamatlietā patērētāja *Daniela Mühlleitner* ar domicilu Austrijā saistībā ar automobiļa pirkumu vērsās pret automobiļu tirgotājiem ar domicilu Hamburgā, Vācijā. Pēc kontaktinformācijas noskaidrošanas pārdevēju interneta vietnē *D. Mühlleitner* viņiem piezvanīja no Austrijas, kur pēc tam viņa saņēma piedāvājumu elektroniskajā pastā. Tomēr līgums tika noslēgts pie pārdevējiem Vācijā.

Pēc tam pirmās instances tiesa *Landesgericht Wels* (Velsas apgabaltiesa, Austrija) noraidīja prasību, atzīstot, ka tai nav jurisdikcijas. *Oberlandesgericht Linz* (Apelācijas tiesa Lincā, Austrija) atstāja spēkā nolēmumu, atgādinot, ka ar pilnībā "pasīvu" interneta vietni nepietiek, lai uzskatītu, ka darbība tiek vērsta uz patērētāja valsti. *D. Mühlleitner* iesniedza *Oberster Gerichtshof* (Augstākā tiesa, Austrija) kasācijas sūdzību par šo spriedumu. Tā nosūtīja Tiesai jautājumu par to, vai Briseles I regulas¹⁴ 15. panta 1. punkta c) apakšpunkta piemērošana nozīmē, ka patērētāja un uzņēmēja noslēgtais līgums ir distances līgums.

Tiesa nosprieda, ka Regulas (EK) Nr. 44/2001 15. panta 1. punkta c) apakšpunkts ir jāinterpretē tādējādi, ka tajā netiek prasīts, ka līgumam starp patērētāju un uzņēmēju ir jābūt noslēgtam kā distances līgumam.

Pirmkārt, šajā noteikumā tā piemērošana nav skaidri pakārtota faktam, ka līgumi, kuriem tiek piemērots šis pants, būtu jānoslēdz kā distances līgumi. Otrkārt, runājot par šī noteikuma teleoloģisko interpretāciju, nosacījuma par patērētāju līgumu kā distances līgumu noslēgšanu pievienošana būtu pretrunā šīs normas mērķim, proti, aizsargāt patērētājus – vājo līgumslēdzējus. Treškārt, būtiskais nosacījums, kam ir pakārtota minētās regulas 15. panta 1. punkta c) apakšpunkta piemērošana, ir saistīts

¹³ Šis spriedums ir atspoguļots 2012. gada ziņojumā, 29. lpp.

¹⁴ Padomes Regula (EK) Nr. 44/2001 (2000. gada 22. decembris) par jurisdikciju un spriedumu atzišanu un izpildi civillietās un komercietās (OV L 12, 16.1.2001., 1. lpp.).

ar komercdarbību vai profesionālo darbību, kas vērsta uz patērētāja domicila valsti. Šajā ziņā gan attālināta sazināšanās, gan arī preces vai pakalpojuma rezervēšana attālināti vai *a fortiori* patērētāja līguma kā distances līguma noslēgšana ir norādes, kas piesaista līgumu šādai darbībai (35., 42., 44. un 45. punkts un rezolutīvā daļa).

2013. gada 17. oktobra spriedums Emrek (C-218/12, EU:C:2013:666)

L. Emrek, ar domicilu Zārbrikenē [*Saarbrücken*] (Vācija), vēlējās iegādāties automašīnu un no paziņām uzzināja par *V. Sabranovic* uzņēmumu. *V. Sabranovic* Spišerenā [*Spicheren*] (Francija) piederēja lietotu automašīnu tirdzniecības uzņēmums. Viņam bija arī interneta vietne, kurā bija norādīta viņa uzņēmuma kontaktinformācija, tostarp tālruņa numuri Francijā un mobilā tālruņa numurs Vācijā, kuriem bija pievienoti attiecīgie starptautiskie kodi. Tomēr *L. Emrek* par šo uzņēmumu neuzzināja no interneta vietnes. Tādējādi *L. Emrek* kā patērētājs rakstveidā noslēdza lietotas automašīnas pirkuma līgumu ar *V. Sabranovic* viņa uzņēmuma atrašanās vietā.

Pēc tam *L. Emrek* cēla prasību *Amtsgericht Saarbrücken* (Zārbriekenes pirmās instances tiesa, Vācija) pret *V. Sabranovic* attiecībā uz garantijas izpildi. Minētā tiesa nosprieda, ka tai nav jurisdikcijas. *L. Emrek* pārsūdzēja šo nolēmumu iesniedzējtiesā *Landgericht Saarbrücken* (Zārbriekenes apgabaltiesa, Vācija). Tā vēlējās noskaidrot, vai Regulas (EK) Nr. 44/2001 15. panta 1. punkta c) apakšpunkta piemērošanai ir nepieciešama cēloņsakarība starp komersanta darbībām internetā, kas ir vērstas uz dalībvalsti, kurā ir patērētāja domicils, un līgumu noslēgšanu.

Tiesa atgādināja, ka spriedumā *Pammer* un *Hotel Alpenhof* (C-585/08 un C-144/09) tā ir sniegusi neizsmeltošu norāžu sarakstu, kas var palīdzēt valsts tiesai izvērtēt, vai ir izpildīts būtiskais nosacījums par komercdarbības vēršanu uz patērētāja domicila dalībvalsti (27. punkts).

Tā secināja, ka Regulas (EK) Nr. 44/2001 15. panta 1. punkta c) apakšpunkts ir jāinterpretē tādējādi, ka tajā nav prasīta cēloņsakarības esamība starp līdzekli, kas ir izmantots komercdarbības vai profesionālās darbības virzībai uz patērētāja domicila dalībvalsti, proti, interneta vietni, un līguma noslēgšanu ar šo patērētāju. Tomēr šādas cēloņsakarības esamība ir uzskatāma par norādi, ka līgums ir piesaistīts šādai darbībai (32. punkts un rezolutīvā daļa).

2015. gada 21. maija spriedums El Majdoub (C-322/14, EU:C:2015:334)¹⁵

Tiesvedība pamatlietā attiecās uz automašīnas pārdošanu, izmantojot interneta vietni. Šajā vietnē pieejamajos vispārējos pārdošanas nosacījumos bija ietverta vienošanās, ar ko tiek piešķirta jurisdikcija tiesai, kas atrodas dalībvalstī. Logs ar minētajiem vispārējiem pārdošanas nosacījumiem neatvērās automātiski ne brīdī, kad notiek reģistrēšanās, ne tad, kad tiek veikti atsevišķi pirkumi, bet pircējam bija jāieliek atzīme konkrētā lodziņā, lai piekristu šiem nosacījumiem.

Landgericht Krefeld (Krefeldes apgabaltiesa, Vācija) vērsās Tiesā, lai tā konstatētu, vai vienošanās, ar ko tiek piešķirta jurisdikcija, spēkā esamība ir apšaubāma gadījumā, ja tiek izmantota piekrišanas metode "noklikšķinot".

Pirmkārt, attiecībā uz ieinteresēto personu vienošanās esamību, kas ir viens no Regulas (EK) Nr. 44/2001 23. panta 1. punkta mērķiem, Tiesa konstatēja, ka pircējs konkrētajā pamatlietā, noklikšķinot uz attiecīgās saites pārdevēja interneta vietnē, skaidri ir piekritis attiecīgajiem vispārējiem nosacījumiem. Otrkārt, tā nosprieda, ka no šīs regulas 23. panta 2. punkta gramatiskās interpretācijas izriet, ka tajā ir

¹⁵ Šis spriedums ir atspoguļots 2015. gada ziņojumā, 36. lpp.

noteikta prasība, ka ir jābūt “iespējai” paliekoši reģistrēt vienošanos par jurisdikcijas piešķiršanu, neatkarīgi no tā, vai pircējs vispārējo nosacījumu tekstu faktiski paliekoši reģistrēja pirms vai pēc tam, kad viņš bija atzīmējis lodziņu, ka piekrīt minētajiem nosacījumiem.

Šajā ziņā Tiesa norādīja, ka šīs tiesību normas mērķis ir pielīdzināt noteiktas paziņojumu ar elektroniskiem līdzekļiem formas rakstiskai formai, lai atvieglotu līgumu noslēgšanu elektroniski, jo attiecīgā informācija var tikt paziņota arī tad, ja tā ir pieejama uz ekrāna. Lai paziņojumi ar elektroniskiem līdzekļiem varētu sniegt tādas pašas garantijas it īpaši pierādīšanas jomā, pietiek, ka pirms līguma noslēgšanas pastāv “iespēja” saglabāt un izdrukāt informāciju. Līdz ar to, tā kā piekrišanas metode “noklikšķinot” sniedz iespēju izdrukāt un saglabāt vispārējo nosacījumu tekstu pirms līguma noslēgšanas, apstāklis, ka interneta vietnes lapā, kurā ir ietverti šie nosacījumi, reģistrēšanās brīdī šajā interneta vietnē un katra pirkuma izdarīšanas brīdī neatveras automātiski, nav pamats apšaubīt vienošanās par jurisdikcijas piešķiršanu spēkā esamību. Līdz ar to šāda piekrišanas metode ir paziņojums ar elektroniskiem līdzekļiem Regulas (EK) Nr. 44/2001 23. panta 2. punkta izpratnē (33., 39. un 40. punkts un rezolutīvā daļa).

2018. gada 25. janvāra spriedums Schrems (C-498/16, EU:C:2018:37)

Maximilian Schrems sociālo tīklu *Facebook* lietoja privātām vajadzībām kopš 2008. gada. Viņš bija uzsācis tiesvedības pret sabiedrību *Facebook Ireland Limited*. Turklāt kopš 2011. gada viņš pats bija reģistrējies un izveidojis *Facebook* lapu, lai tīmekļa lietotājus informētu par savām tiesvedībām. Viņš nodibināja apvienību, kuras mērķis nav peļņas gūšana, bet gan pamattiesību uz datu aizsardzību īstenošana un finansiāls atbalsts paraugprāvēm.

Lietā starp *Maximilian Schrems* un *Facebook Ireland Limited* par atzīšanas, prettiesiskas rīcības izbeigšanas, informācijas sniegšanas un *Facebook* pārskatu sniegšanas prasījumiem *Oberster Gerichtshof* (Augstākā tiesa, Austrija) radās jautājums, vai Regulas (EK) Nr. 44/2001 15. pants ir interpretējams tādējādi, ka persona zaudē savu patērētāja statusu, ja pēc privāta *Facebook* konta lietošanas vairāku gadu garumā tā publicē grāmatas, saņem honorārus par dalību konferencēs vai pārvalda interneta vietnes. Iesniedzējtiesa šaubījās arī par to, vai minētās regulas 16. pants ir interpretējams tādējādi, ka patērētājs vienā dalībvalstī vienlaikus ar saviem prasījumiem saistībā ar patērētāju līgumu var izvirzīt līdzīgus citu tādu patērētāju prasījumus, kuru dzīvesvieta ir vai nu tajā pašā dalībvalstī, vai citā dalībvalstī, vai arī trešajā valstī.

Tiesa precizēja, ka jēdziens “patērētājs” ir jāinterpretē patstāvīgi un šauri. Lai noteiktu, vai 15. pants ir piemērojams, starp līgumslēdzējiem noslēgtā līguma priekšmetam ir jābūt attiecīgās preces vai pakalpojuma lietošanai neprofesionālā nolūkā. Attiecībā uz personu, kura slēdz līgumu tādai izmantošanai, kas daļēji attiecas uz tās profesionālo darbību, tad minētā līguma saistībai ar attiecīgās personas profesionālo darbību ir jābūt tik niecīgai, ka tā kļūst nenozīmīga un tādējādi mazsvarīga tās darbības kontekstā (28.–32. un 39.–41. punkts un rezolutīvās daļas 1) punkts).

Turpinot – Tiesa norādīja, ka patērētājs pats par sevi ir aizsargāts tikai tad, ja tiesvedībā viņš personīgi ir prasītājs vai atbildētājs. Tādēļ prasītājs, kurš pats nav attiecīgā patērētāju līguma puse, nevar vērsties patērētāja domicila vietas tiesā. Šie apsvērumi ir attiecināmi arī uz patērētāju, kas ir citu patērētāju prasījumu cesionārs. Proti, 16. panta 1. punkts katrā ziņā paredz starp prasītāju un attiecīgo profesionāli noslēgta līguma pastāvēšanu (44. un 45. punkts).

Turklāt prasījumu nodošana pati par sevi nevar ietekmēt tiesas jurisdikcijas noteikšanu. No minētā izriet, ka vairāku personu prasījumu apvienošana viena prasītāja prasījumā nav pamats, lai noteiktu tiesas jurisdikcijas pastāvēšanu. Regula nav piemērojama tādai patērētāja celtai prasībai, kāda ir konkrētajā lietā (48. un 49. punkts un rezolutīvās daļas 2) punkts).

3. Patērētāju aizsardzība

2008. gada 16. oktobra spriedums Bundesverband der Verbraucherzentralen (C-298/07, EU:C:2008:572)

DIV, transportlīdzekļu apdrošināšanas sabiedrība, piedāvāja savus pakalpojumus tikai internetā. Tās interneta vietnē šī sabiedrība bija norādījusi savu pasta adresi un elektroniskā pasta adresi, bet ne tālruņa numuru. Tas tika norādīts tikai pēc apdrošināšanas līguma noslēgšanas. Tomēr tie, kurus bija ieinteresējuši *DIV* pakalpojumi, varēja uzdot tai jautājumus, izmantojot internetā pieejamo saziņas veidlapu, un saņemt atbildes pa elektronisko pastu. *Bundesverband der Verbraucherzentralen*, Vācijas Patērētāju tiesību aizsardzības apvienību federācija, tomēr uzskatīja, ka *DIV* savā interneta vietnē bija jānorāda savs tālruņa numurs. Proti, tas esot vienīgais veids, kā nodrošināt tiešu saziņu.

Pēc tam *Bundesgerichtshof* (Federālā augstākā tiesa, Vācija) nolēma uzdot Tiesai jautājumu, vai Direktīvas 2000/31/EK¹⁶ 5. panta 1. punkta c) apakšpunktā tiek prasīts norādīt tālruņa numuru.

Tiesa nosprieda, ka Direktīvas 2000/31/EK 5. panta 1. punkta c) apakšpunkts ir interpretējams tādējādi, ka pakalpojumu sniedzējam pirms līguma noslēgšanas ar pakalpojumu saņēmējiem papildus savai elektroniskā pasta adresei ir jāsniedz pakalpojumu saņēmējiem cita informācija, kas nodrošina ātru, kā arī tiešu un efektīvu sazināšanos.

Šai informācijai obligāti nav jābūt tālruņa numuram. Tā var būt elektroniskās saziņas veidlapa, kuru izmantojot pakalpojuma saņēmēji internetā var vērsties pie pakalpojumu sniedzēja un uz kuru pakalpojumu sniedzējs atbild ar elektroniskā pasta starpniecību, izņemot gadījumus, kad pakalpojuma saņēmējs, kuram pēc sazināšanās elektroniskā veidā ar pakalpojumu sniedzēju nav pieejas elektroniskajam tīklam, lūdz pakalpojumu sniedzējam izmantot citu sazināšanās veidu, kas nenotiek elektroniskā veidā (4o. punkts un rezolutīvā daļa).

2009. gada 3. septembra spriedums Messner (C-489/07, EU:C:2009:502)

P. Messner, Vācijas patērētāja, atkāpās no klēpjdatora pirkuma darījuma, kas tika noslēgts internetā. Klēpjdatora pārdevējs atteicās bez maksas novērst defektu, kas parādījās astoņus mēnešus pēc pirkuma. Pēc tam *P. Messner* paziņoja par atkāpšanos no pirkuma līguma un piedāvāja nosūtīt klēpj datoru pārdevējam, ja viņai vienlaikus tiktu atdota atpakaļ pirkuma maksa. Šī atkāpšanās no līguma tika veikta *Bürgerliches Gesetzbuch* (Vācijas Civillikums) paredzētajos termiņos, jo *P. Messner* nebija saņēmusi šajā tiesību aktā paredzēto informāciju, līdz ar kuras paziņošanu sākas atteikuma termiņa ritējums. *P. Messner* vērsās *Amtsgericht Lahr* (Lāras pirmās instances tiesa, Vācija), prasot atmaksāt naudas summu 278 EUR apmērā. Pārdevējs pret šo prasību iebilda, norādot, ka *P. Messner* katrā ziņā esot jāatlīdzina viņam vērtības starpība, kas atbilst klēpjdatora aptuveni astoņus mēnešus ilgai lietošanai.

Tiesa savā spriedumā norādīja, ka Direktīvas 97/7/EK¹⁷ 6. panta 1. punkta otrā teikuma un 2. punkta noteikumi ir interpretējami tādējādi, ka ar tiem netiek pieļauts valsts tiesiskais regulējums, kurā ir paredzēts, ka gadījumā, ja patērētājs paredzētajā termiņā izmanto savas atteikuma tiesības, pārdevējs no šī pēdējā var pieprasīt atlīdzināt vērtības starpību par tādas preces lietošanu, kas iegādāta ar distances līguma palīdzību.

¹⁶ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2000/31/EK (2000. gada 8. jūnijs) par dažiem informācijas sabiedrības pakalpojumu tiesiskiem aspektiem, jo īpaši elektronisko tirdzniecību iekšējā tirgū (OV L 178, 17.7.2000., 1. lpp.).

¹⁷ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 97/7/EK (1997. gada 20. maijs) par patērētāju aizsardzību saistībā ar distances līgumiem (OV L 144, 4.6.1997., 19. lpp.).

Ja patērētājam šāda vērtības starpība būtu jāmaksā tādēļ vien, ka laikposmā, kurā prece atrodas viņa valdījumā, viņam ir bijusi iespēja to lietot, savas atteikuma tiesības viņš varētu izmantot tikai pret minētās atlīdzības samaksu. Šādas sekas nepārprotami būtu pretrunā Direktīvas 97/7/EK 6. panta 1. punkta otrā teikuma un 2. punkta formulējumam un mērķim un it īpaši atņemtu patērētājam iespēju pilnīgi brīvi un bez jebkāda spiediena izmantot viņam ar šo direktīvu piešķirto termiņu pārdomām.

Tāpat, ja pienākums samaksāt vērtības starpību patērētājam būtu uzlikts vienkārši tādēļ, ka viņš ir pārbaudījis un izmēģinājis preci, atteikuma tiesību iedarbīgums būtu apdraudēts. Tā kā atteikuma tiesību mērķis tieši ir piešķirt patērētājam šādu iespēju, tās īstenošanas sekas nevar būt tādas, ka minētās tiesības patērētājs var izmantot, tikai izpildot atlīdzības samaksas nosacījumu.

Tomēr ar minētajiem noteikumiem ir pieļauts, ka pienākums samaksāt vērtības starpību par preces lietošanu patērētājam ir uzlikts gadījumā, ja šo preci viņš ir lietojis veidā, kas nav savienojams ar civiltiesību principiem, tādiem kā laba ticība vai netaisna iedzīvošanās, ievērojot nosacījumu, ka nedrīkst būt apdraudēts minētās direktīvas mērķis un it īpaši atteikuma tiesību iedarbīgums, un tas ir jānosaka valsts tiesai (23., 24. un 29. punkts un rezolūtvā daļa).

2010. gada 15. aprīļa spriedums Heinrich Heine (C-511/08, EU:C:2010:189)

Heinrich Heine, sabiedrības, kas specializējusies tirdzniecībā pa pastu, vispārējos tirdzniecības noteikumos ir paredzēts, ka patērētājs sedz vienotu piegādes izmaksu likmi 4,95 EUR apmērā. Piegādātājs šo summu patur arī tad, ja patērētājs izmanto savas atteikuma tiesības. *Verbraucherzentrale Nordrhein-Westfalen*, Vācijas patērētāju organizācija, pret *Heinrich Heine* cēla prasību izbeigt šādu praksi, jo uzskatīja, ka atteikuma gadījumā nevar iekasēt no patērētājiem preču piegādes izmaksas. *Bundesgerichtshof* (Federālā augstākā tiesa, Vācija) uzskatīja, ka Vācijas tiesībās pircējam tieši nav paredzētas tiesības saņemt atpakaļ maksu par pasūtīto preču piegādi. Tomēr, tā kā šai tiesai bija šaubas, vai preču piegādes izmaksu iekasēšana no patērētāja arī tad, ja tas izmanto savas atteikuma tiesības, atbilst Direktīvai 97/7/EK¹⁸, šī tiesa lūdza Tiesai interpretēt šo direktīvu.

Tiesa spriedumā konstatēja, ka Direktīvas 97/7/EK 6. panta 1. punkta pirmās daļas otrais teikums un 2. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka tiem pretrunā ir valsts tiesiskais regulējums, kas ļauj distances līguma gadījumā piegādātājam iekasēt preču piegādes izmaksas no patērētāja gadījumā, ja patērētājs izmanto savas atteikuma tiesības.

Saskaņā ar šīm tiesību normām piegādātājam ir atļauts iekasēt no patērētāja gadījumā, ja tas izmanto savas atteikuma tiesības, tikai preču atpakaļnosūtīšanas tiešās izmaksas. Ja patērētājam būtu jāsedz arī piegādes izmaksas, šāda iekasēšana, kas noteikti atturētu patērētāju izmantot savas atteikuma tiesības, būtu pretrunā pašam direktīvas 6. panta mērķim.

Turklāt šāda iekasēšana pēc sava rakstura liktu apšaubīt līdzsvarotu risku sadalījumu starp līgumslēdzējām pusēm distances līgumos, liekot patērētājam segt visas izmaksas, kas saistītas ar preču transportēšanu (55.–57. un 59. punkts un rezolūtvā daļa).

¹⁸ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 97/7/EK (1997. gada 20. maijs) par patērētāju aizsardzību saistībā ar distances līgumiem (OV L 144, 4.6.1997., 19. lpp.).

2017. gada 6. jūlija spriedums *Air Berlin* (C-290/16, EU:C:2017:523)

Vācijas aviosabiedrība *Air Berlin* savos vispārējos tirdzniecības noteikumos bija iekļāvusi noteikumu, saskaņā ar kuru no pasažierim atlīdzināmās summas kā apstrādes maksu iekasē 25 EUR, ja viņš ir anulējis lidojuma rezervāciju ekonomiskajā klasē vai nav ieradies uz iekāpšanu šādā lidojumā. *Bundesverband der Verbraucherzentralen* (Vācijas Federālā patērētāju tiesību aizsardzības biroju apvienība) uzskatīja, ka šis noteikums ir spēkā neesošs saskaņā ar Vācijas tiesībām, jo tas nepieļaujama veidā pasliktinot klientu situāciju. Turklāt, runājot par likumiskas saistības izpildi, *Air Berlin* nedrīkstot prasīt atsevišķu maksu. Līdz ar to *Bundesverband* pret *Air Berlin* cēla Vācijas tiesā prasību par rīcības pārtraukšanu.

Tās pašas prasības ietvaros *Bundesverband* apstrīdēja *Air Berlin* īstenoto cenu norādīšanas praksi tās interneta vietnē. Proti, 2010. gadā interneta vietnē veicot kontrolrezervāciju, *Bundesverband* konstatēja, ka norādītā nodokļu un nodevu summa bija ievērojami zemāka nekā summa, kuru attiecīgās lidostas faktiski iekasēja. *Bundesverband* uzskatīja, ka šāda prakse var maldināt patērētāju un ir pretrunā Savienības regulā par gaisa pārvadājumu pakalpojumu sniegšanu¹⁹ paredzētajiem noteikumiem par cenu pārskatāmību. *Bundesgerichtshof* (Federālā augstākā tiesa, Vācija) jautāja Tiesai, pirmkārt, vai Regula (EK) Nr. 1008/2008 ir jāinterpretē tādējādi, ka gaisa pārvadātājiem, publicējot savu gaisa pārvadājumu maksas, ir jānorāda maksājumi tādā apmērā, kādā tie faktiski rodas, un tāpēc tie nedrīkst tikt daļēji ietverti viņu gaisa pārvadājumu maksās, un, otrkārt, vai minētajai regulai ir pretrunā tādu vispārīgos darījumu noteikumus regulējošu valsts tiesību normu piemērošana, kuras ir pamatotas ar Savienības tiesībām un saskaņā ar kurām no klientiem, kas nav devuši lidojumā vai rezervāciju ir anulējuši, nevar tikt iekasēta īpaša apstrādes maksa.

Tiesa atbildēja, ka Regulas (EK) Nr. 1008/2008 23. panta 1. punkta trešais teikums ir jāinterpretē tādējādi, ka gaisa pārvadātājiem, publicējot savas gaisa pārvadājumu maksas, atsevišķi ir jānorāda summas, kas klientiem ir jāmaksā, tādas kā šajā regulā minētie nodokļi, lidostas maksājumi, kā arī citi maksājumi, papildmaksas un maksas. Turklāt tādējādi tie nevar – pat tikai daļēji – šīs pozīcijas iekļaut gaisa pārvadājuma maksā. Regulas (EK) Nr. 1008/2008 23. panta 1. punkta mērķis tostarp ir nodrošināt informāciju un pārskatāmību attiecībā uz tādu gaisa pārvadājumu pakalpojumu cenām, kuri tiek sniegti lidostā, kas atrodas kādas dalībvalsts teritorijā, un attiecīgi tas ir vērsts uz šos pakalpojumus izmantojošā klienta aizsardzību. Turklāt atšķirīga interpretācija atņemtu šai tiesību normai jebkādu lietderīgo iedarbību (29.–32. un 36. punkts un rezolutīvās daļas 1) punkts).

Regulas (EK) Nr. 1008/2008 22. panta 1. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka tam nav pretrunā tas, ka valsts tiesiskā regulējuma, ar ko ir transponēta Direktīva 93/13/EEK, piemērošanas rezultātā par spēkā neesošu var tikt atzīts vispārējos tirdzniecības noteikumos iekļauts noteikums, kas ļauj iekasēt atsevišķu paušālu maksu no klientiem, kuri nav ieradušies uz lidojumu vai kuri ir anulējuši savu rezervāciju. Tiesa šajā ziņā konstatēja, ka vispārējie noteikumi, ar kuriem patērētāji tiek aizsargāti pret negodīgiem noteikumiem, ir piemērojami arī gaisa pārvadājumu līgumos.

Tādējādi Regulas (EEK) Nr. 2409/92, kas atcelta ar Regulu Nr. 1008/2008, piektajā apsvērumā bija norādīts, ka "cenu brīvība jāpapildina ar pienācīgām patērētāju un ražotāju interešu garantijām".

¹⁹ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (EK) Nr. 1008/2008 (2008. gada 24. septembris) par kopīgiem noteikumiem gaisa pārvadājumu pakalpojumu sniegšanai Kopienā (OV L 293, 31.10.2008., 3. lpp.).

4. Personas datu aizsardzība

*2015. gada 1. oktobra spriedums Weltimmo (C-230/14, EU:2015:639)*²⁰

Weltimmo, Slovākijā reģistrēta sabiedrība, pārvaldīja interneta vietni, kurā atrodami sludinājumi par Ungārijā esošiem nekustamā īpašuma objektiem. Šajā saistībā tā apstrādāja sludinājumu ievietotāju personas datus. Sludinājumi vienu mēnesi tika publicēti bez maksas, bet pēc šā termiņa beigām par publicēšanu tika iekasēta maksa. Daudzi sludinājumu ievietotāji, izmantojot elektronisko pastu, pieprasīja savu sludinājumu izņemšanu pēc pirmā mēneša beigām un vienlaikus – savu personas datu dzēšanu. Taču *Weltimmo* šos datus nebija dzēsusī un attiecīgajām personām nosūtījusi rēķinus par saviem pakalpojumiem. Tā kā rēķinos norādītās summas netika samaksātas, *Weltimmo* izpaua sludinājumu ievietotāju personas datus parādu piedziņas iestādēm. Sludinājumu ievietotāji iesniedza sūdzību Ungārijas iestādē, kuras uzdevums ir datu aizsardzība. Tā uzlika *Weltimmo* naudas sodu desmit miljonu Ungārijas forintu (HUF) apmērā (aptuveni 32 000 EUR) par Ungārijas likuma, ar kuru tiek transponēta Direktīva 95/46/EK²¹, pārkāpumu.

Weltimmo apstrīdēja Ungārijas tiesās uzraudzības iestādes lēmumu. *Kúria* (Augstākā tiesa, Ungārija), kurā izskatīja strīdu kasācijā, jautāja Tiesai, vai minētajā direktīvā ir atļauts Ungārijas uzraudzības iestādei piemērot Ungārijas likumu, kas ir pieņemts, pamatojoties uz direktīvu, un uzlikt šajā likumā paredzēto sodu.

Tiesa atgādināja, ka no Direktīvas 95/46/EK 19. apsvēruma izriet, ka nodibinājuma jēdziens ir elastīgs. Tādējādi, lai noteiktu, vai par datu apstrādi atbildīgajai sabiedrībai ir nodibinājums citā dalībvalstī, kas nav dalībvalsts vai trešā valsts, kurā minētā sabiedrība ir reģistrēta, ir jānovērtē gan veidojuma pastāvīguma pakāpe, gan darbības veikšanas realitāte šajā citā dalībvalstī. Tas it īpaši attiecas uz uzņēmumiem, kas nodarbojas ar pakalpojumu sniegšanu tikai internetā (29. punkts).

Tiesas ieskatā, Direktīvas 95/46/EK 4. panta 1. punkta a) apakšpunkts ir jāinterpretē tādējādi, ka tajā ir ļauts piemērot citas dalībvalsts, nevis valsts, kurā ir reģistrēts par šo datu apstrādi atbildīgais pārzinis, tiesību aktus par personas datu aizsardzību, ciktāl tas, izmantojot stabilu veidojumu šīs dalībvalsts teritorijā, veic reālu un efektīvu darbību. Savukārt jautājumam par to personu valstspiederību, kurus šī datu apstrāde skar, nav nozīmes (41. punkts un rezolutīvās daļas 1) punkts).

Gadījumā, ja kādas dalībvalsts uzraudzības iestāde secinātu, ka attiecīgo personas datu apstrādei ir piemērojamas nevis šīs dalībvalsts tiesības, bet gan citas dalībvalsts tiesības, šīs direktīvas 28. panta 1., 3. un 6. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka šī uzraudzības iestāde nevarētu īstenot savas efektīvās ieviešanas pilnvaras. Tādējādi šī iestāde nevarētu uz tās dalībvalsts tiesību pamata, kurai tā ir piederīga, piemērot sankcijas šo datu apstrādātājam, kas neatrodas tās dalībvalsts teritorijā, kurai tā ir piederīga. To prasību rezultātā, kuras izriet no attiecīgās dalībvalsts teritoriālās suverenitātes, no tiesiskuma principa un no tiesiskas valsts jēdziena, sodīšanas pilnvaras principā nevar tikt īstenotas ārpus tiesiskajām robežām, kurās administratīvai iestādei ir atļauts rīkoties atbilstoši tās dalībvalsts tiesībām, kam šī iestāde ir piederīga (56. un 60. punkts un rezolutīvās daļas 2) punkts).

²⁰ Šis spriedums ir atspoguļots 2015. gada ziņojumā, 55. lpp.

²¹ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 95/46/EK (1995. gada 24. oktobris) par personu aizsardzību attiecībā uz personas datu apstrādi un šādu datu brīvu apriti (OV L 281, 23.11.1995., 31. lpp.).

2015. gada 6. oktobra spriedums (virspalāta) Schrems (C-362/14, EU:C:2015:650)²²

Maximilian Schrems, Austrijas valstspiederīgais, lietoja *Facebook* kopš 2008. gada. Dati, ko *M. Schrems* sniedza *Facebook*, no *Facebook* Īrijas filiāles pilnībā vai daļēji tika pārsūtīti uz serveriem, kas atrodas Amerikas Savienoto Valstu teritorijā, kur tie tika apstrādāti. *M. Schrems* iesniedza sūdzību Īrijas uzraudzības iestādei, uzskatot, ka, ņemot vērā *Edward Snowden* 2013. gadā atklāto informāciju par Amerikas Savienoto Valstu izlūkdienestu (it īpaši *National Security Agency* vai "NSA") darbību, šajā valstī spēkā esošās tiesības un prakse nenodrošina pietiekamu uz šo valsti pārsūtīto datu aizsardzību pret valsts iestāžu īstenoto uzraudzību. Īrijas iestāde noraidīja sūdzību, pamatojot it īpaši ar to, ka Komisija Lēmumā 2000/520/EK²³ esot konstatējusi, ka tā sauktā privātuma "drošības zonas" režīma ietvaros Amerikas Savienotās Valstis nodrošinot pienācīgu pārsūtīto datu aizsardzības līmeni.

High Court (Augstā tiesa, Īrija), kura izskatīja lietu, vēlējās noskaidrot, vai šī Komisijas lēmuma rezultātā valsts uzraudzības iestādei tiek liegts izmeklēt sūdzību par to, ka trešā valsts nenodrošina atbilstošu aizsardzības līmeni, un nepieciešamības gadījumā apturēt apstrīdēto datu pārsūtīšanu.

Tiesa atbildēja, ka darbība, kurā ietilpst personas datu pārsūtīšana no dalībvalsts uz trešo valsti, ir personas datu apstrāde Direktīvas 95/46/EK²⁴ 2. panta b) punkta izpratnē, kas veikta dalībvalsts teritorijā. Valsts iestādēm tādējādi ir kompetence pārbaudīt, vai personas datu pārsūtīšanā no dalībvalsts, kurai tās ir piederīgas, uz kādu trešo valsti ir ievērotas Direktīvā 95/46 izvirzītās prasības (43.–45. un 47. punkts).

Tādējādi, kamēr Tiesa, kurai vienīgajai ir kompetence konstatēt Savienības tiesību akta spēkā neesamību, nav atzinusi Komisijas lēmumu par spēkā neesošu, dalībvalstis un to organizācijas nedrīkst veikt ar šādu lēmumu nesaderīgus pasākumus, piemēram, pieņemt tiesību aktus, kuros ar saistošām sekām būtu noteikts, ka minētajā lēmumā norādītajās trešajās valstīs netiek nodrošināts pienācīgs aizsardzības līmenis. Gadījumā, ja uzraudzības iestāde secina, ka elementi, kas ir minēti, lai pamatotu prasību par tiesību un brīvību aizsardzību saistībā ar šo personas datu apstrādi, nav pamatoti, un šī iemesla dēļ prasību noraida, personai, kas iesniegusi minēto prasību, būtu jāspēj piekļūt tiesību aizsardzības līdzekļiem tiesā, radot iespēju šo viņai nelabvēlīgo lēmumu apstrīdēt valstu tiesās. Pretējā gadījumā, ja minētā iestāde par pamatotām atzīst iebildes, kuras izvirzījusi persona, kas iesniegusi šādu prasību, šai pašai iestādei atbilstoši Direktīvas 95/46/EK 28. panta 3. punkta pirmās daļas trešajam ievilkumam, to lasot kopā ar Eiropas Savienības Pamattiesību hartas 8. panta 3. punktu, ir jāiesaistās tiesvedībā (51., 52., 61., 62., 64. un 65. punkts).

Direktīvas 95/46/EK 25. panta 6. punkts, to lasot kopā ar Eiropas Savienības Pamattiesību hartas 7., 8. un 47. pantu, ir jāinterpretē tādējādi, ka saskaņā ar šo tiesību normu pieņemts lēmums, kurā Komisija konstatē, ka trešā valsts nodrošina pienācīgu aizsardzības līmeni, nerada šķēršļus tam, lai dalībvalsts uzraudzības iestāde izskatītu personas prasību par tās tiesību un brīvību aizsardzību saistībā ar to personas datu apstrādi, kuri attiecas uz šo personu un kuri ir tikuši pārsūtīti no dalībvalsts uz šo trešo valsti, ja šī persona norāda, ka tajā spēkā esošās tiesības un prakse nenodrošina pienācīgu aizsardzības līmeni (58., 59., 63. un 66. punkts un rezolūtvāc daļas 1) punkts).

Direktīvas 95/46/EK 25. panta 6. punktā iekļautais formulējums "pienācīgs aizsardzības līmenis" ir jāsaprot kā tāds, kur šī trešā valsts tik tiešām, pamatojoties uz savu iekšējo tiesisko kārtību vai starptautiskajām saistībām, ko tā uzņēmusies, nodrošina būtībā ekvivalentu pamatbrīvību un

²² Šis spriedums ir atspoguļots 2015. gada ziņojumā, 53. lpp.

²³ Komisijas 2000. gada 26. jūlija Lēmums 2000/520/EK atbilstīgi Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvai 95/46/EK par pienācīgu aizsardzību, kas noteikta ar privātuma "drošības zonas" principiem, un attiecīgajiem visbiežāk uzdotajiem jautājumiem, kurus izdevusi ASV Tirdzniecības ministrija (OV L 215, 25.8.2000., 7. lpp.).

²⁴ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 95/46/EK (1995. gada 24. oktobris) par personu aizsardzību attiecībā uz personas datu apstrādi un šādu datu brīvu apriti (OV L 281, 23.11.1995., 31. lpp.).

pamattiesību aizsardzības līmeni, kāds ir garantēts Savienībā saskaņā ar šo direktīvu, to lasot Eiropas Savienības Pamattiesību hartas gaismā (73., 75., 76. un 78. punkts).

Šos privātuma "drošības zonas" principus piemēro tikai pašsertificētām ASV organizācijām, kas personas datus saņem no Savienības, neizvirzot prasību, lai ASV iestādes minētos principus ievērotu. Turklāt ar Lēmumu 2000/520/EK ir radīta iespēja, pamatojoties uz prasībām, kas saistītas ar valsts drošību un sabiedrības interesēm vai ASV iekšējo tiesisko regulējumu, iejaukties to personu pamattiesībās, kuru personas dati ir vai var tikt pārsūtīti no Savienības uz ASV, un tajā nav secinājuma par to, ka ASV ir spēkā valsts tiesību akti, kuru mērķis ir ierobežot iespējamo iejaukšanos šo personu pamattiesībās, un nav runas par efektīvas tiesiskās aizsardzības pret šāda veida iejaukšanos esamību.

Turklāt Komisija, pieņemot Lēmuma 2000/520/EK 3. pantu, ir arī pārsniegusi kompetences robežas, kas tai ir piešķirtas saskaņā ar Direktīvas 95/46/EK 25. panta 6. punktu, to lasot Eiropas Savienības Pamattiesību hartas gaismā, no kā izriet, ka pants nav spēkā (82., 87.–89., 96.–98. un 102.–105. punkts un rezolutīvās daļas 2) punkts).

5. Autortiesības

*2012. gada 3. jūlija spriedums (virspalāta) UsedSoft (C-128/11, EU:C:2012:407)*²⁵

Sabiedrība *Oracle* izstrādāja un izplatīja tā dēvēto "client/serveur" ["klienta/servera"] programmatūru, it īpaši izmantojot lejupielādi no interneta. Klients lejupielādēja programmatūru tieši savā datorā. Tās lietošanas tiesībās ietilpa tiesības pastāvīgi saglabāt programmatūras kopiju serverī un piešķirt līdz 25 lietotājiem piekļuvi šai programmatūrai. Licences līgumos bija paredzēts, ka klients tikai un vienīgi savas uzņēmējdarbības iekšējām vajadzībām iegūst beztermiņa un nenododamas lietošanas tiesības. Vācijas uzņēmums *UsedSoft* tirgoja no *Oracle* klientiem pārpirkta licences. *UsedSoft* klienti, kuru īpašumā vēl nebija attiecīgās *Oracle* programmatūras, pēc "lietotas" licences iegādes lejupielādēja šo programmatūru tieši no *Oracle* interneta vietnes. Klienti, kuriem jau bija šī programmatūra, varēja papildus iegādāties licenci vai licences daļu papildu lietotājiem. Šādā gadījumā klienti lejupielādēja programmatūru šo citu lietotāju darbstaciju centrālajā atmiņā.

Oracle cēla prasību Vācijas tiesās pret *UsedSoft*, lai tai aizliegtu veikt šo darbību. *Bundesgerichtshof* (Federālā augstākā tiesa, Vācija) vērsās Tiesā, lai tā šādā situācijā interpretētu Direktīvu 2009/24/EK²⁶ par datorprogrammu tiesisko aizsardzību.

Tiesas ieskatā, Direktīvas 2009/24/EK 4. panta 2. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka datorprogrammas kopijas izplatīšanas tiesības ir izsmeltas, ja autortiesību īpašnieks, kurš ir atļāvis – pat bez maksas – lejupielādēt no interneta šo kopiju uz datu nesēja, par cenas, kas paredzēta, lai sniegtu tam piederošā darba kopijas ekonomiskajai vērtībai atbilstošu atlīdzību, samaksu ir piešķīris arī šīs kopijas izmantošanas tiesības bez ierobežojuma laikā.

Datorprogrammas kopijas lejupielādēšana un tās izmantošanas licences līguma noslēgšana ir viens veselums. Minētās darbības ietver īpašumtiesību uz attiecīgās datorprogrammas kopiju nodošanu. Šajā ziņā nav nozīmes, ka datorprogrammas kopija klienta rīcībā ir nodota ar lejupielādēšanas no interneta vietnes starpniecību vai datu nesēju, piemēram, *CD-ROM* vai *DVD* starpniecību (44.–47. un 72. punkts un rezolutīvās daļas 1) punkts).

²⁵ Šis spriedums ir atspoguļots 2012. gada ziņojumā, 37. lpp.

²⁶ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2009/24/EK (2009. gada 23. aprīlis) par datorprogrammu tiesisko aizsardzību (OV L 111, 5.5.2009., 16. lpp.).

Turklāt Direktīvas 2009/24/EK 4. panta 2. punkts un 5. panta 1. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka gadījumā, kad tiek tālākpārdota izmantošanas licence, kas izraisa datorprogrammas kopijas, kura lejupielādēta no autortiesību īpašnieka interneta vietnes, pārdošanu – t.i., licence, kas sākotnēji ir piešķirta pirmajam ieguvējam, – minētās licences otrais ieguvējs, kā arī jebkurš cits nākamais ieguvējs varēs atsaukties uz izplatīšanas tiesību izsmelšanu, kas paredzēta šīs direktīvas 4. panta 2. punktā, un izmantot pavairošanas tiesības (88. punkts un rezolutīvās daļas 2) punkts).

2016. gada 10. novembra spriedums Vereniging Openbare Bibliotheken (C-174/15, EU:C:2016:856)²⁷

Nīderlandē digitālu grāmatu elektronisks patapinājums, ko veic publiskās bibliotēkas, neietilpa publiskā patapinājuma režīmā, kas ir piemērojams tradicionālajām grāmatām. Publiskās bibliotēkas digitālas grāmatas padarīja pieejamas internetā, pamatojoties uz licences līgumiem ar tiesību īpašniekiem. *Vereniging Openbare Bibliotheken (VOB)*, apvienība, kurā ietilpst visas publiskās bibliotēkas Nīderlandē, uzskatīja, ka tradicionālajām grāmatām piemērojamais režīms ir jāpiemēro arī elektroniskajam patapinājumam. Šādā situācijā tā cēla prasību pret *Stichting Leenrecht* – fondu, kurš ir pilnvarots iekasēt autoriem izmaksājamo atlīdzību, – lai panāktu šādu konstatējošu spriedumu. *VOB* prasība attiecās uz patapinājumu saskaņā ar modeli "one copy, one user", proti, uz digitālās grāmatas patapinājumu, to izvietojot publiskās bibliotēkas serverī un ļaujot lietotājam reproducēt šo kopiju, to lejupielādējot savā datorā, ņemot vērā, ka patapinājuma laikā var lejupielādēt tikai vienu kopiju, un pēc šī laikposma beigām šī lietotāja lejupielādētā kopija viņam kļūst neizmantojama. *Rechtbank Den Haag* (Hāgas tiesa, Nīderlande), kura izskatīja strīdu, jautāja Tiesai, vai Direktīvas 2006/115/EK 1. panta 1. punkts, 2. panta 1. punkta b) apakšpunkts un 6. panta 1. punkts ir interpretējami tādējādi, ka ar jēdzienu "patapinājums" ir saprotams šāds digitālas grāmatas kopijas patapinājums, un vai šāda prakse ir pretrunā minētajai direktīvai.

Tiesas ieskatā, Direktīvas 2006/115/EK²⁸ 1. panta 1. punkts, 2. panta 1. punkta b) apakšpunkts un 6. panta 1. punkts ir interpretējami tādējādi, ka jēdziens "patapinājums" šo normu izpratnē ietver modeli "one copy, one user".

Direktīvas 2006/115/EK 2. panta 1. punkta a) apakšpunktā lietotais jēdziens "noma" ir saprotams tādējādi, ka tas attiecas tikai uz materiāliem priekšmetiem, un šīs direktīvas 1. panta 1. punktā ietvertais "kopiju" jēdziens saistībā ar nomu ietver vienīgi fiziskā formātā nostiprinātas kopijas. Šādu secinājumu turklāt apstiprina minētās direktīvas mērķis. Tās 4. apsvērumā tostarp ir noteikts, ka autortiesībām ir jāpiemērojas jauniem pavērsieniem ekonomikā, piemēram, izmantošanai jaunās formās (35., 39., 44.–46. un 54. punkts un rezolutīvās daļas 1) punkts).

Turklāt Savienības tiesības ir interpretējamas tādējādi, ka tām nav pretrunā, ka dalībvalsts Direktīvas 2006/115/EK 6. panta 1. punkta piemērošanai izvirza nosacījumu, ka digitāla grāmatas kopija, kuru padara pieejamu publiskā bibliotēka, tās izplatīšanas tiesību īpašniekam pirmo reizi jāpārdod vai citādi jānodod īpašumtiesības uz šo kopiju citai personai Savienībā vai arī tas ir jāizdara ar šā subjekta piekrišanu Direktīvas 2001/29/EK²⁹ 4. panta 2. punkta izpratnē. Dalībvalstīm nevar liegt attiecīgā gadījumā noteikt tādus papildu nosacījumus, lai uzlabotu autortiesību aizsardzību, kuri pārsniedz šajā direktīvā skaidri noteikto (61. un 65. punkts un rezolutīvās daļas 2) punkts).

²⁷ Šis spriedums ir atspoguļots 2016. gada ziņojumā, 58. lpp.

²⁸ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2006/115/EK (2006. gada 12. decembris) par nomas tiesībām un patapinājuma tiesībām, un dažām blakustiesībām intelektuālā īpašuma jomā (OV L 376, 27.12.2006., 28. lpp.).

²⁹ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2001/29/EK (2001. gada 22. maijs) par dažu autortiesību un blakustiesību aspektu saskaņošanu informācijas sabiedrībā (OV L 167, 22.6.2001., 10. lpp.).

Direktīvas 2006/115/EK 6. panta 1. punkts ir interpretējams tādējādi, ka tam ir pretrunā, ka tajā paredzēto izņēmumu saistībā ar publisku patapinājumu piemēro gadījumā, kad publiska bibliotēka padara pieejamu grāmatas digitālu kopiju, ja šī kopija ir iegūta no nelikumīga avota (67., 68. un 72. punkts un rezolutīvās daļas 3) punkts).

2016. gada 8. septembra spriedums *GS Media (C-160/15, EU:C:2016:644)*³⁰

GS Media uzturēja interneta vietni *GeenStijl*, kas bija viena no desmit visvairāk apmeklētajiem ziņu domēniem Nīderlandē. 2011. gadā *GS Media* publicēja rakstu un hipersaiti, ar ko lasītāji tika novirzīti uz Austrālijas vietni, kurā bija pieejamas *B. G. Dekker* fotogrāfijas. Šīs fotogrāfijas tika publicētas interneta vietnē Austrālijā bez *Sanoma*, kas ir ikmēneša žurnāla *Playboy* izdevēja un kam pieder konkrēto fotogrāfiju autortiesības, piekrišanas. Lai gan *Sanoma* bija nosūtījusi brīdinājumus, *GS Media* atteicās izņemt konkrēto hipersaiti. Kad Austrālijas interneta vietne pēc *Sanoma* pieprasījuma bija izdzēsusi fotogrāfijas, *GeenStijl* publicēja jaunu rakstu, kurā arī bija hipersaite uz citu vietni, kurā varēja apskatīt konkrētās fotogrāfijas. Arī šī interneta vietne izpildīja *Sanoma* prasību fotogrāfijas dzēst. *GeenStijl* foruma apmeklētāji pēc tam no jauna ievietoja saites uz citām interneta vietnēm, kurās fotogrāfijas varēja redzēt. *Sanoma* ieskatā, *GS Media* bija pārkāpusi autortiesības. *Hoge Raad der Nederlanden* (Nīderlandes Augstākā tiesa), kura izskatīja lietu kasācijā, uzdeva Tiesai jautājumu par šo gadījumu. Saskaņā ar Direktīvu 2001/29/EK katrai darba izziņošanai sabiedrībai ir jāsaņem autortiesību īpašnieka atļauja³¹.

Tiesas ieskatā, Direktīvas 2001/29/EK 3. panta 1. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka, lai noteiktu, vai tas, ka interneta vietnē ir izvietotas hipersaites uz aizsargātiem darbiem, kas ir brīvi pieejami citā interneta vietnē bez autortiesību īpašnieka atļaujas, ir "izziņošana sabiedrībai" šī noteikuma izpratnē, ir jānosaka, vai šīs saites bez peļņas gūšanas mērķa ir nodrošinājuši persona, kura nezināja vai nevarēja saprātīgi zināt par šo darbu publikācijas prettiesiskumu šajā citā interneta vietnē, vai, gluži pretēji, minētās saites ir nodrošinātas ar šādu mērķi; šādā gadījumā šāda zināšana ir prezumējama.

Ja tiek pierādīts, ka persona zināja vai tai bija jāzina, ka hipersaite, ko tā ir ievietojusi, sniedz piekļuvi internetā prettiesiski publicētam darbam, piemēram, tādēļ, ka to ir informējuši autortiesību īpašnieki, ir jāuzskata, ka šādas saites nodrošināšana ir "izziņošana sabiedrībai" Direktīvas 2001/29 3. panta 1. punkta izpratnē. Ja hipersaite ir izvietota ar mērķi gūt peļņu, no saišu izvietotāja var sagaidīt, ka viņš ir veicis nepieciešamās pārbaudes, lai pārliecinātos, ka attiecīgais darbs nav publicēts prettiesiski vietnē, uz kuru ved minētās hipersaites. Šādos apstākļos un ciktāl šis atspēkojamais pieņēmums netiek atspēkots, hipersaites uz internetā prettiesiski publicētu darbu ir "izziņošana sabiedrībai" Direktīvas 2001/29/EK 3. panta 1. punkta izpratnē (33., 47.–51. un 55. punkts un rezolutīvā daļa).

2017. gada 14. jūnija spriedums *Stichting Brein (C-610/15, EU:C:2017:456)*³²

Ziggo un *XS4ALL* bija interneta pieslēguma pakalpojumu sniedzējas. Liela to abonētu daļa izmantoja platformu kopīgošanai tiešsaistē "The Pirate Bay". Šī platforma ļāva lietotājiem kopīgot un lejupielādēt segmentos ("torrents") darbus, kas atradās uz viņu pašu datoriem. Konkrētās datnes lielā vairākumā gadījumu bija ar autortiesībām aizsargāti darbi, lai gan šo tiesību īpašnieki nebija devuši atļauju šīs platformas pārvaldītājiem un lietotājiem veikt attiecīgās kopīgošanas darbības. *Stichting Brein*, Nīderlandes nodibinājums, kas aizstāv autortiesību īpašnieku intereses, cēla prasību Nīderlandes tiesās, lai tās izdod rīkojumu *Ziggo* un *XS4ALL* bloķēt "The Pirate Bay" domēnu nosaukumus un IP adreses.

³⁰ Šis spriedums ir atspoguļots 2016. gada ziņojumā, 58. lpp.

³¹ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2001/29/EK (2001. gada 22. maijs) par dažu autortiesību un blakustiesību aspektu saskaņošanu informācijas sabiedrībā (OV L 167, 22.6.2001., 10. lpp.).

³² Šis spriedums ir atspoguļots 2017. gada ziņojumā, 69. lpp.

Hoge Raad der Nederlanden (Nīderlandes Augstākā tiesa) būtībā vēlējās noskaidrot, vai tāda kopīgošanas platforma kā "The Pirate Bay" veic "izziņošanu sabiedrībai" Direktīvas 2001/29/EK³³ izpratnē un tādējādi var apdraudēt autortiesības.

Tiesa nosprieda, ka jēdziens "izziņošana sabiedrībai" Direktīvas 2001/29/EK 3. panta 1. punkta izpratnē ir jāinterpretē tādējādi, ka tas aptver situāciju, kurā internetā tiek nodota rīcībā un pārvaldīta kopīgošanas platforma, kas, izmantojot ar aizsargātiem darbiem saistīto metadatu indeksāciju un nodrošinot meklētājprogrammu, ļauj šīs platformas lietotājiem šos darbus sameklēt un tos kopīgot vienādranga (*peer-to-peer*) tīklā.

Ir jānorāda, kā tas izriet no Direktīvas 2001/29/EK 23. apvēruma, ka šī 3. panta 1. punktā minētās autora tiesības uz izziņošanu sabiedrībai attiecas uz darba visa veida raidīšanu vai atkārtotu raidīšanu sabiedrībai, kura nav klāt vietā, kur notikusi sākotnējā izziņošana, izmantojot vai neizmantojot vadus, tai skaitā raidīšanu ēterā.

Šajā ziņā Tiesa jau ir nospriedusi, ka, interneta vietnē ievietojot saites, uz kurām uzklikšķinot, lietotāji piekļūst aizsargātiem darbiem, kas bez pieejas tiesību ierobežojuma ir publicēti kādā citā interneta vietnē, šiem pirmās interneta vietnes lietotājiem tiek nodrošināta tieša piekļuve minētajiem darbiem. Tā tas ir arī, tirgojot multivides atskaņotāju, kurā ir iepriekš instalētas internetā pieejamas pievienojumprogrammas, kas ietver hipersaites uz sabiedrībai brīvi pieejamām interneta vietnēm, kurās ar autortiesībām aizsargāti darbi ir padarīti pieejami bez šo tiesību īpašnieku atļaujas. Tādējādi no šīs judikatūras var secināt, ka principā ikviena darbība, ar kuru lietotājs, pilnībā apzinādamies situāciju, saviem klientiem nodrošina piekļuvi aizsargātiem darbiem, var būt "izziņošana" Direktīvas 2001/29/EK 3. panta 1. punkta izpratnē.

Lai varētu konstatēt atbilstību jēdzienam "izziņošana sabiedrībai" Direktīvas 2001/29 3. panta 1. punkta izpratnē, aizsargātajiem darbiem ir jābūt arī faktiski izziņotiem sabiedrībai. Jēdziens "sabiedrība" ietver kādu minimālo robežvērtību. Tādējādi ir jāzina ne tikai tas, cik personām vienlaikus ir piekļuve vienam un tam pašam darbam, bet arī tas, cik no viņām ir secīga piekļuve tam (30.–34., 40., 41. un 48. punkts un rezolutīvā daļa).

II. Elektroniskās tirdzniecības ietvars

1. Reklāma

*2010. gada 23. marta spriedums (virspalāta) Google France (apvienotās lietas no C-236/08 līdz C-238/08, EU:C:2010:159)*³⁴

Sabiedrība *Google* uzturēja interneta meklētāju un kā vienu no pakalpojumiem piedāvāja maksas atsauču pakalpojumu sauktu "AdWords". Šis pakalpojums ļāva visiem tirgus dalībniekiem, izvēloties vienu vai vairākus atslēgvārdus, parādīt reklāmas saiti uz tās vietni, to papildinot ar komerciālu paziņojumu. *Vuitton*, Kopienas preču zīmes "Vuitton" īpašnieks, un citi Francijas preču zīmju īpašnieki konstatēja, ka, izmantojot *Google* meklētāju, lietotājiem ievadot vārdus, kas veido šīs preču zīmes, parādījās saites uz vietnēm, kurās piedāvā *Vuitton* preču imitāciju, un uz citu preču zīmju īpašnieku konkurentu saitēm. *Cour de cassation* [Kasācijas tiesa] (Francija) uzdeva Tiesai jautājumu par to, cik likumīga ir preču zīmēm

33 Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2001/29/EK (2001. gada 22. maijs) par dažu autortiesību un blakustiesību aspektu saskaņošanu informācijas sabiedrībā (OV L 167, 22.6.2001., 10. lpp.).

34 Šis spriedums ir atspoguļots 2010. gada ziņojumā, 40. lpp.

atbilstošu apzīmējumu izmantošana par atslēgvārdiem atsauces pakalpojumā internetā bez preču zīmju īpašnieku piekrišanas.

Tiesa nosprieda, ka šāds atsauces pakalpojuma internetā sniedzējs neizmanto šo apzīmējumu Direktīvas 89/104/EEK³⁵ 5. panta 1. un 2. punkta vai Regulas (EK) Nr. 40/94³⁶ 9. panta 1. punkta izpratnē, pat ja atsauces pakalpojuma sniedzējs ļauj reklāmas devējiem izvēlēties preču zīmēm identiskus apzīmējumus kā atslēgvārdus, uzglabā šos apzīmējumus un parāda savu klientu reklāmas, izmantojot atslēgvārdus. Ja trešā persona izmanto preču zīmes īpašnieka preču zīmei identisku vai līdzīgu apzīmējumu, tas nozīmē, ka šī trešā persona izmanto apzīmējumu savā komercsaziņā, un tā ir izmantošana minētās direktīvas izpratnē gadījumā, ja parādīšanas mērķis ir maldināt lietotājus par tā preču vai pakalpojumu izcelsmi (53.–57., 71.–73. un 105. punkts un rezolutīvās daļas 2) punkts).

Preču zīmes īpašnieks var aizliegt reklāmas devējam sniegt reklāmu, ja šī reklāma ar lielām grūtībām ļauj vidusmēra interneta lietotājam zināt, vai reklāmā atainotās preces vai pakalpojumi pieder preču zīmes īpašniekam vai trešajai personai. Preču zīmes pamata funkcija ir ļaut interneta lietotājam šīs preču zīmes īpašnieka precī vai pakalpojumu atšķirt no precēm vai pakalpojumiem ar citādu izcelsmi (84., 85., 87.–90. un 99. punkts un rezolutīvās daļas 1) punkts).

Tomēr šie traucēkļi, ja trešās personas izmanto preču zīmei identisku apzīmējumu, paši par sevi neapdraud preču zīmes reklāmas funkciju (91.–95. punkts). Direktīvas 2000/31/EK³⁷ 14. pants ir jāinterpretē tādējādi, ka tajā norādītais noteikums ir piemērojams atsauces pakalpojuma internetā sniedzējam, ja šim pakalpojuma sniedzējam nav bijusi aktīva loma, kas tam ļāva zināt par vai kontrolēt uzglabāto informāciju. Ja rīcība ir tikai tehniska, automātiska un pasīva, netieši norādot uz nezināšanu par informāciju, ko viņš uzglabā, vai tās nekontrolēšanu, minēto pakalpojuma sniedzēju nevar saukt pie atbildības (114., 119. un 120. punkts un rezolutīvās daļas 3) punkts).

2013. gada 11. jūlija spriedums *Belgian Electronic Sorting Technology (C-657/11, EU:C:2013:516)*³⁸

Uzņēmumi *Belgian Electronic Sorting Technology (BEST)* un *Visys* izstrādāja, ražoja un tirgoja lāzertehnoloģijas šķirošanas mašīnas un konveijerus. *Visys* nodibināja bijušais *BEST* darbinieks *B. Peelaers*. Viņš *Visys* vārdā reģistrēja domēna nosaukumu "www.bestlasersorter.com". Ar šādu domēna nosaukumu atrodamās interneta vietnes saturs bija identisks tam, kāds tas ir parastajām *Visys* interneta vietnēm, kuras ir pieejamas ar domēna nosaukumiem "www.visys.be" un "www.visysglobal.be". Ievadot vārdus "Best Laser Sorter" meklētājprogrammā Google.be, tā kā otro meklēšanas rezultātu aiz *BEST* interneta vietnes norāda *Visys* interneta vietni. *Visys* savās interneta vietnēs izmantoja tostarp tādas metanorādes [*metatags*] kā "Best+Heliuss, Best+Genius". Iesniedzējtiesa *Hof van Cassatie* (Kasācijas tiesa, Beļģija) vērsās Tiesā, lai uzzinātu, vai Direktīvas 84/450/EEK³⁹ un Direktīvas 2006/114/EK⁴⁰ izpratnē "reklāmas" jēdziens ir interpretējams tādējādi, ka tajā ietilpst, pirmkārt, domēna nosaukuma reģistrācija un izmantošana un, otrkārt, metanorāžu izmantošana interneta vietnes metadatos.

Tiesa nosprieda, ka Direktīvas 84/450/EEK 2. panta 1. punkts un Direktīvas 2006/114/EK 2. panta a) punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka jēdziens "reklāma" šo tiesību normu izpratnē attiecas uz domēna nosaukuma, kā arī metanorāžu izmantošanu interneta vietnes metadatos situācijā, ja domēna

³⁵ Padomes Direktīva 89/104/EEK (1988. gada 21. decembris), ar ko tuvinā dalībvalstu tiesību aktus attiecībā uz preču zīmēm (OV L 40, 11.2.1989., 1. lpp.).

³⁶ Padomes Regula (EK) Nr. 40/94 (1993. gada 20. decembris) par Kopienas preču zīmi (OV L 11, 14.1.1994., 1. lpp.).

³⁷ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2000/31/EK (2000. gada 8. jūnijs) par dažiem informācijas sabiedrības pakalpojumu tiesiskiem aspektiem, jo īpaši elektronisko tirdzniecību iekšējā tirgū (OV L 178, 17.7.2000., 1. lpp.).

³⁸ Šis spriedums ir atspoguļots 2013. gada ziņojumā, 41. lpp.

³⁹ Padomes Direktīva 84/450/EEK (1984. gada 10. septembris) par dalībvalstu normatīvo un administratīvo aktu tuvināšanu attiecībā uz maldinošu reklāmu, kas grozīta ar Direktīvu 2005/29/EK (OV L 250, 19.9.1984., 17. lpp.).

⁴⁰ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2006/114/EK (2006. gada 12. decembris) par maldinošu un salīdzinošu reklāmu (OV L 376, 27.12.2006., 21. lpp.).

nosaukums vai metanorādes, ko veido atslēgvārdi ("keyword metatags"), sniedz norādes uz atsevišķām precēm vai atsevišķiem pakalpojumiem, vai arī uz sabiedrības tirdzniecības nosaukumu, veido paziņojumu, kas ir adresēts potenciālajiem patērētājiem, un tiem dara zināmu, ka ar šo nosaukumu viņi atradīs interneta vietni, kas ir saistīta ar minētajām precēm vai pakalpojumiem, vai arī ar minēto sabiedrību.

Proti, jēdziens "reklāma" nebūtu interpretējams un piemērojams tādā veidā, lai tirgotāja darbībām, kuras veiktas ar mērķi veicināt tā preču vai tā pakalpojumu noietu un kuras var ietekmēt patērētāju saimniecisko rīcību un attiecīgi ietekmēt šī tirgotāja konkurentus, varētu nepiemērot šajās direktīvās noteiktos godīgas konkurences noteikumus.

Turpretim šajā jēdzienā neietilpst domēna nosaukuma reģistrācija pati par sevi. Runa ir par tīri formālu rīcību, kas pati par sevi noteikti nerada iespēju potenciālajiem patērētājiem uzzināt domēna nosaukumu un kas tātad nevar ietekmēt šo patērētāju izvēli (39., 43., 48., 53. un 60. punkts un rezolutīvā daļa).

2017. gada 4. maija spriedums Luc Vanderborght (C-339/15, EU:C:2017:335)⁴¹

Luc Vanderborght, Beļģijā reģistrēts zobārsts, reklamēja zobu ārstniecības pakalpojumus. Viņš izlika izkārtni, norādot savu uzvārdu, zobārsta kvalifikāciju, savu interneta vietnes adresi, kā arī savas prakses tālruna numuru. Turklāt viņš internetā izveidoja vietni, informējot pacientus par dažādiem ārstniecības veidiem, kas tiek piedāvāti viņa kabinetā. Visbeidzot viņš vietējā avīzē izvietoja reklāmas sludinājumus. Pēc sūdzības saņemšanas no zobārstu profesionālās asociācijas *Verbond der Vlaamse tandartsen* pret *L. Vanderborght* tika uzsākta krimināllieta. Beļģijas tiesībās bija aizliegta jebkāda mutes dobuma un zobu ārstniecības pakalpojumu reklāma un bija noteiktas diskrētuma prasības. *Nederlandstalige rechtbank van eerste aanleg te Brussel* (Briseles pirmās instances holandiešu valodas tiesa, Beļģija), kura izskatīja strīdu, nolēma šajā ziņā uzdot jautājumu Tiesai.

Tiesas ieskatā, Direktīva 2000/31/EK⁴² ir jāinterpretē tādējādi, ka tā nepieļauj tādus valsts tiesību aktus, kādi ir aplūkoti pamatlietā.

Direktīvas 2000/31/EK 18. apsvērumā ir precizēts, ka jēdziens "informācijas sabiedrības pakalpojumi" ietver plašu ekonomisko darbību spektru, kuras notiek tiešsaistē. Turklāt šīs direktīvas 2. panta f) punktā ir precizēts, ka jēdziens "komercziņojums" ietver tostarp jebkādu ziņojuma veidu, kas ir paredzēts personas, kura veic regulētu profesiju, pakalpojumu reklamēšanai. No tā izriet, ka reklāma saistībā ar mutes dobuma un zobu ārstniecības pakalpojumiem, kas tiek izvietota interneta vietnē, veido šādu pakalpojumu (36.–39. punkts). Savienības likumdevējs nav izslēdzis reglamentētās profesijas no minētās direktīvas 8. panta 1. punktā paredzētā principa par tiešsaistes komercziņojumu atļaušanu. Lai gan šī tiesību norma ļauj ņemt vērā veselības aprūpes profesiju īpatnības, izstrādājot ar tām saistītās profesionālās normas, nosakot tiešsaistes komercziņojumu formu un kārtību, lai garantētu, ka tie nekaitē pacientu iegūtajai uzticībai pret šīm profesijām, tomēr ar šīm profesionālām normām nevar vispārīgā un absolūtā veidā aizliegt jebkuru tādas reklāmas veidu tiešsaistē, kas ir paredzēta, lai veicinātu šādu profesiju īstenojošās personas darbību (48.–50. punkts un rezolutīvās daļas 2) punkts).

LESD 56. pants ir jāinterpretē tādējādi, ka tas aizliedz tādus valsts tiesību aktus kā pamatlietā aplūkotie, atbilstoši kuriem vispārējā un absolūtā veidā tiek aizliegta jebkāda reklāma saistībā ar mutes dobuma un zobu ārstniecības pakalpojumiem.

⁴¹ Šis spriedums ir atspoguļots 2017. gada ziņojumā, 76. lpp.

⁴² Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2000/31/EK (2000. gada 8. jūnijs) par dažiem informācijas sabiedrības pakalpojumu tiesiskiem aspektiem, jo īpaši elektronisko tirdzniecību iekšējā tirgū (OV L 178, 17.7.2000., 1. lpp.).

Attiecībā uz nepieciešamību ierobežot tādu pakalpojuma sniegšanas brīvību, kāda tiek aplūkota pamatlīnētā, ir jāņem vērā, ka cilvēku veselība un dzīvība ir pirmajā vietā starp Līgumā aizsargātajām vērtībām un interesēm un ka dalībvalstis pašas var principā izlemt, kādā līmenī tās vēlas nodrošināt sabiedrības veselības aizsardzību.

Jebkādi reklāmas vēstījumi, kurus šie tiesību akti aizliedz, paši par sevi nevar izraisīt sekas, kas ir pretējas minētajiem mērķiem. Šādos apstākļos ir jāuzskata, ka pamatlīnētā aplūkojamo tiesību aktu izvirzītos mērķus varētu sasniegt ar mazāk ierobežojošiem pasākumiem (71.–73., 75. un 76. punkts un rezolutīvās daļas 3) punkts).

2017. gada 30. marta spriedums *Verband Sozialer Wettbewerb eV (C-146/16, EU:C:2017:243)*

Strīda priekšmets bija reklāmas paziņojums, kuru publicēja žurnālā *DHL Paket*, kas izmantoja tiešsaistes pārdošanas platformu "MeinPaket.de", kurā komercirtgotāji piedāvāja preces. Šajā paziņojumā ietvertos produktus, kuriem bija pievienots kods, bija iespējams iegādāties no trešajām personām ar šīs platformas starpniecību. Apmeklējot vietni, lietotājs varēja ievadīt attiecīgo kodu, lai piekļūtu vietnei, kurā konkrētais produkts ir aprakstīts sīkāk, un bija minēts šī produkta pārdevējs, ar kura atbilstošo informāciju varēja iepazīties šim mērķim paredzētajā sadaļā.

Verband Sozialer Wettbewerb (VSW) – asociācija, kurai ir pievienojušies tostarp elektrisko un elektronisko preču tirgotāji, kā arī tālpārdevēji, kuri piedāvā visu veidu preces, – uzskata, ka publicētais paziņojums ir negodīga komercprakse. *VSW* skatījumā, *DHL Paket* neesot izpildījusi pienākumu norādīt pārdevēju, kas izmanto tās platformu, identitāti un adresi. *VSW* vērsās tiesā, prasot piespriest izbeigt izplatīt šādu reklāmu.

Atbildot *Bundesgerichtshof* (Federālā augstākā tiesa, Vācija), Tiesa nosprieda, ka Direktīvas 2005/29/EK⁴³ 7. panta 4. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka tāds reklāmas paziņojums kā pamatlīnētā aplūkotais, uz kuru attiecas jēdziens "uzaicinājums veikt pirkumu" šīs direktīvas izpratnē, var atbilst šajā tiesību normā paredzētajam informācijas sniegšanas pienākumam.

Iesniedzējtiesai katrā konkrētā gadījumā ir jāizvērtē, pirmkārt, vai vietas ierobežojumi reklāmas tekstā attaisno informācijas par pārdevēju nodrošināšanu tikai un vienīgi tiešsaistes platformas līmenī, un, otrkārt, vajadzības gadījumā – vai minētās direktīvas 7. panta 4. punkta b) apakšpunktā prasītā informācija par tiešsaistes platformu tiek nodota vienkāršā un ātrā veidā (33. punkts un rezolutīvā daļa).

2016. gada 3. marta spriedums *Daimler AG (C-179/15, EU:C:2016:134)*

Ungārijas sabiedrībai *Együd Garage*, kas nodarbojas ar *Mercedes* automašīnu pārdošanu un labošanu, bija noslēgts līgums par pēcpārdošanas pakalpojumiem ar *Daimler*, Vācijas automašīnu *Mercedes* ražotāju un starptautiskās preču zīmes "Mercedes-Benz" īpašnieku. Ungārijas sabiedrībai bija tiesības izmantot šo preču zīmi un savos reklāmas sludinājumos iekļaut norādi "autorizēts Mercedes-Benz serviss". Pēc šī līguma izbeigšanas *Együd Garage* centās panākt, lai tiktu dzēsti visi paziņojumi internetā, kuru dēļ sabiedrība varētu uzskatīt, ka starp to un *Daimler* turpina pastāvēt līgumiskas attiecības. Lai gan tika veikti minētie pasākumi, sludinājumi, kuros bija iekļauta šāda norāde, arī turpmāk tika izplatīti internetā un uzrādīti meklētājprogrammās. *Fővárosi Törvényszék* (Budapeštas tiesa, Ungārija) jautāja Tiesai, vai

⁴³ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2005/29/EK (2005. gada 11. maijs), kas attiecas uz uzņēmēju negodīgu komercpraksi iekšējā tirgū attiecībā pret patērētājiem un ar ko groza Padomes Direktīvu 84/450/EEK un Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 97/7/EK, 98/27/EK un 2002/65/EK un Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (EK) Nr. 2006/2004 (OV L 149, 11.6.2005, 22. lpp.).

saskaņā ar direktīvu attiecībā uz preču zīmēm⁴⁴ *Daimler* ir atļauts pieprasīt no iepriekšēja līgumpartnera veikt padziļinātus pasākumus, lai novērstu kaitējumu tā preču zīmei.

Tiesa nosprieda, ka preču zīmes izmantošana bez īpašnieka atļaujas, ko veikusi trešā persona, lai sabiedrībai paziņotu, ka šī trešā persona nodarbojas ar tādu preču labošanu un uzturēšanu, kuras apzīmētas ar šo preču zīmi, vai ka tā ir specializējusies vai ir speciāliste attiecībā uz šādām precēm, ir uzskatāma par preču zīmes izmantošanu Direktīvas 2008/95/EK 5. panta 1. punkta a) apakšpunkta izpratnē. Preču zīmes īpašnieks var to aizliegt, ja vien nav piemērojams 6. pants par preču zīmes iedarbības ierobežojumiem vai 7. pants par preču zīmes piešķirto tiesību izsmelšanu. Šāda izmantošana, kad tā notiek bez preču zīmes īpašnieka piekrišanas, var kaitēt preču zīmes izcelsmes norādes funkcijai (28.–30. punkts).

Minētās direktīvas 5. panta 1. punkta a) un b) apakšpunkts ir jāinterpretē tādējādi, ka nav runas par izmantošanu, ja šo sludinājumu nav ievietojusi nedz šī trešā persona, nedz tas ir ticis ievietots tās vārdā vai ja – gadījumā, kad šī trešā persona šo sludinājumu ir ievietojusi vai tas ir ticis ievietots tās vārdā ar īpašnieka piekrišanu, – šī trešā persona ir skaidri pieprasījusi šīs interneta vietnes pārvaldītājam, kuram tā ir pasūtījusi sludinājuma ievietošanu, izņemt to vai tajā atrodamo norādi uz preču zīmi. Reklāmas devējs arī nevar tikt padarīts par atbildīgu par citu tādu saimnieciskās darbības subjektu – kā šo uzziņu interneta vietņu pārvaldītāji – autonomām darbībām, kuri rīkojas nevis šā reklāmas devēja uzdevumā, bet pēc savas iniciatīvas un savā vārdā.

Abos gadījumos preču zīmes īpašniekam nav tiesību atbilstoši Direktīvas 2008/95/EK 5. panta 1. punkta a) un b) apakšpunktam vērsties pret reklāmas devēju, lai tam aizliegtu ievietot tiešsaistē sludinājumu, kurā ir ietverta norāde uz viņa preču zīmi (34., 36., 37. un 44. punkts un rezolutīvā daļa).

2. Konkurences tiesības

2011. gada 13. oktobra spriedums Pierre Fabre (C-439/09, EU:C:2011:649)

Sabiedrība *Pierre Fabre Dermo-Cosmétique (PFDC)* ražoja un pārdeva kosmētikas preces ar aptieku starpniecību Eiropas tirgū. Konkrētās preces neietilpa zāļu kategorijā. Tomēr šo preču izplatīšanas līgumos bija precizēts, ka pārdošana ir jāveic vienīgi fiziskā telpā, obligāti klātesot kvalificētam farmaceitam, tādējādi faktiski ierobežojot jebkādu pārdošanas veidu internetā. Francijas konkurences iestāde nolēma, ka, *de facto* aizliedzot jebkādu pārdošanu internetā, *PFDC* izplatīšanas līgumi bija pret konkurenci vērstas vienošanās, kas ir pretrunā gan Francijas, gan Eiropas Savienības konkurences tiesību aktiem. *PFDC* iesniedza prasību par šo lēmumu *Cour d'appel de Paris* [Parīzes apelācijas tiesā] (Francija), kura jautāja Tiesai, vai vispārējs un absolūts aizliegums pārdot internetā ir uzskatāms par konkurences ierobežojumu "ar mērķi", vai uz šādu vienošanos var attiecināt grupu atbrīvojumu un, ja grupu atbrīvojums nav piemērojams, vai uz šo vienošanos var attiecināt individuālu atbrīvojumu saskaņā ar LESD 101. panta 3. punktu.

Tiesa atbildēja, ka LESD 101. panta 1. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka tāds līguma noteikums selektīvās izplatīšanas sistēmā ir uzskatāms par ierobežojumu ar mērķi šīs tiesību normas izpratnē, ja pēc šī līguma noteikuma individuālas izvērtēšanas tas nav objektīvi pamatots. Šāds līguma noteikums ievērojami samazina pilnvarotā izplatītāja iespēju pārdot līgumā paredzētās preces klientiem, kuri atrodas ārpus tā līgumā noteiktās teritorijas vai tirdzniecības zonas. Tādējādi ar šo noteikumu var tikt ierobežota konkurence šajā nozarē.

⁴⁴ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2008/95/EK (2008. gada 22. oktobris), ar ko tuvinā dalībvalstu tiesību aktus attiecībā uz preču zīmēm (OV L 299, 8.11.2008., 25. lpp.).

Tomēr pastāv legītīmas prasības, piemēram, specializētas komercdarbības saglabāšana, kuras ietvaros var sniegt īpašus pakalpojumus attiecībā uz augstas kvalitātes un augsta tehniskā izpildījuma precēm, kuri pamato cenu konkurences samazināšanu par labu konkurencei attiecībā uz citiem elementiem, kas nav cena. Šajā ziņā uz selektīvās izplatīšanas sistēmas izveidi nav attiecināms LESD 101. panta 1. punktā paredzētais aizliegums, ciktāl tālākpārdevēji tiek izvēlēti, pamatojoties uz objektīviem kvalitātes kritērijiem, kas tiek paredzēti vienādi visiem potenciālajiem tālākpārdevējiem un netiek piemēroti diskriminējoši, attiecīgo preču īpašībām, lai saglabātu to kvalitāti un nodrošinātu pareizu izmantošanu, ir nepieciešams šāds izplatīšanas tīkls un, visbeidzot, definētie kritēriji nepārsniedz to, kas ir nepieciešams mērķa sasniegšanai. Attiecībā it īpaši uz kosmētikas un ķermeņa higiēnas preču pārdošanu mērķis saglabāt šo preču prestižo tēlu nedrīkst būt legītīms mērķis, lai ierobežotu konkurenci (38., 40., 41., 46. un 47. punkts un rezolūtīvā daļa).

Regulas (EK) Nr. 2790/1999⁴⁵ 4. panta c) punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka šīs regulas 2. pantā paredzēto grupu atbrīvojumu nepiemēro tādu vertikālu vienošanos gadījumā, kuru mērķis ir ierobežot aktīvu vai pasīvu pārdošanu galapatērētājiem, ko veic selektīvās izplatīšanas sistēmas dalībnieki mazumtirdzniecības līmenī, neierobežojot iespēju aizliegt sistēmas dalībniekam veikt darbību no neapstiprinātas komercdarbības vietas (53., 54., 56., 58. un 59. punkts un rezolūtīvā daļa).

2017. gada 6. decembra spriedums *Coty Germany (C-230/16, EU:C:2017:941)*

Coty Germany pārdeva luksusa kosmētikas līdzekļus Vācijā. Lai saglabātu savu luksusa tēlu, dažus savus zīmolus tā tirgoja, izmantojot selektīvās izplatīšanas tīklu, proti, ar pilnvaroto izplatītāju starpniecību. Viņu tirdzniecības vietām vajadzēja atbilst noteiktām vides, aprīkojuma un iekārtojuma prasībām. Turklāt pilnvarotajiem izplatītājiem bija tiesības pārdot konkrētos produktus internetā, ciktāl viņi izmantoja savu elektronisko skatlogu, vai arī nepilnvarotu trešo personu platformas, ja šo trešo personu iesaistīšanās nav redzama patērētājam. Savukārt viņiem bija nepārprotami aizliegts pārdot tiešsaistē preces, izmantojot tādu trešo personu platformas, kuru darbība bija identificējama patērētājiem.

Coty Germany cēla prasību Vācijas tiesās pret vienu no saviem pilnvarotajiem izplatītājiem *Parfümerie Akzente*, lai saskaņā ar šo līguma noteikumu tai aizliegtu izplatīt *Coty* preces ar platformas "amazon.de" starpniecību. Šauboties par šī noteikuma tiesiskumu no Savienības konkurences tiesību viedokļa, *Oberlandesgericht Frankfurt am Main* (Federālās zemes Augstākā tiesa Frankfurtē pie Mainas, Vācija) šajā ziņā Tiesai uzdeva jautājumu.

Tiesas ieskatā, LESD 101. panta 1. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka šāda selektīvās izplatīšanas sistēma, kas ir paredzēta šo preču luksusa tēla saglabāšanai, ir saderīga ar šo tiesību normu, ja tālākpārdevēji tiek izvēlēti, pamatojoties uz objektīviem kvalitātes kritērijiem, kas tiek paredzēti vienādi visiem potenciālajiem tālākpārdevējiem un netiek piemēroti diskriminējoši un ja noteiktie kritēriji nepārsniedz to, kas ir nepieciešams (36. punkts un rezolūtīvās daļas 1) punkts).

Turklāt Regulas (ES) Nr. 330/2010⁴⁶ 4. pants ir jāinterpretē tādējādi, ka piegādātāju līmenī tirgū strādājošajiem luksusa preču selektīvās izplatīšanas sistēmas dalībniekiem noteiktais aizliegums ārēji identificējami iesaistīt trešos uzņēmumus pārdošanai internetā nav uzskatāms par klientu loka ierobežojumu šīs regulas 4. panta b) punkta izpratnē, nedz arī par pasīvās pārdošanas galalietotājiem ierobežojumu minētās regulas 4. panta c) punkta izpratnē (69. punkts un rezolūtīvās daļas 3) punkts).

⁴⁵ Komisijas Regula (EK) Nr. 2790/99 (1999. gada 22. decembris) par Līguma 81. panta 3. punkta piemērošanu vertikālu vienošanos un saskaņotu darbību kategorijām (OV L 336, 29.12.1999., 21. lpp.).

⁴⁶ Komisijas Regula (ES) Nr. 330/2010 (2010. gada 20. aprīlis) par Līguma par Eiropas Savienības darbību 101. panta 3. punkta piemērošanu vertikālu nolīgumu un saskaņotu darbību kategorijām (OV L 102, 23.4.2010., 1. lpp.).

3. Zāļu un medicīnisko ierīču pārdošana tiešsaistē

2003. gada 11. decembra spriedums (plēnumis) Deutscher Apothekerverband (C-322/01, EU:C:2003:664)⁴⁷

Pamatlietā *Deutscher Apothekerverband eV*, apvienība, kuras mērķis ir aizstāvēt farmaceitu profesijas ekonomiskās un sociālās intereses, vērsās pret *o8oo DocMorris NV*, Nīderlandē reģistrētu Nīderlandes aptieku. *Jacques Waterval* bija farmaceits un viens no *DocMorris* likumiskajiem pārstāvjiem. Kopš 2000. gada jūnija *DocMorris* un *J. Waterval* uzturēja zāļu pārdošanas interneta vietni interneta adresē www.o8ooDocMorris.com. Runa bija par vai nu Vācijā, vai Nīderlandē atļautām zālēm. Šāda veida zāļu izsniegšana notika tikai pēc receptes oriģināla uzrādīšanas. *Apothekerverband* apstrīdēja *Landgericht Frankfurt am Main* (Frankfurtes pie Mainas apgabaltiesa, Vācija) zāļu piedāvāšanu internetā un zāļu izsniegšanu pārrobežu sūtījumos pa pastu. Tās ieskatā, šādu darbību nepieļāva Vācijas tiesību normas zāļu jomā. Apgabaltiesa jautāja Tiesai, vai šādi aizliegumi pārkāpj preču brīvas aprites principu. Tālāk, ja būtu pārkāpts EKL 28. pants, iesniedzējtiesa vēlējās zināt, vai pamatlietā skartais konkrētais Vācijas tiesiskais regulējums ir nepieciešams, lai efektīvi aizsargātu cilvēku veselību un dzīvību EKL 30. panta izpratnē.

Tiesa nosprieda, ka valsts aizliegums ir pasākums ar līdzvērtīgu iedarbību EKL 28. panta izpratnē. Tas vairāk skar aptiekas, kas ir reģistrētas ārpus valsts un varētu vairāk ierobežot tirgus pieejamību citu dalībvalstu preču tirgum, salīdzinot ar attiecīgās valsts preču tirgu.

EKL 30. pants var pamatot šādu valsts aizliegumu, ja tas attiecas uz recepšu zālēm. Ņemot vērā riskus, kādi var būt saistīti ar šo zāļu lietošanu, ir jāspēj efektīvi un atbildīgi pārbaudīt ārstu izrakstīto recepšu autentiskumu un tādējādi garantēt zāļu izsniegšanu vai nu tieši pircējam, vai arī personai, kurai pircējs ir uzticējis zāļu saņemšanu. Turpretī EKL 30. pantu nevar izmantot, lai attaisnotu pilnīgu aizliegumu pārdot zāles pa pastu (68., 74., 76., 112., 119., 124. un 134. punkts un rezolūīvās daļas 1) punkts).

Turklāt Direktīvas 2001/83/EK⁴⁸ 88. panta 1. punkts nepieļauj valsts aizliegumu reklamēt tādu zāļu pārdošanu pa pastu, kuru piegāde ir atļauta tikai attiecīgās dalībvalsts aptiekās, ciktāl šis aizliegums attiecas uz bezrecepšu zālēm.

Direktīvas 2001/83/EK 88. panta 2. punktu, ar ko tiek atļauts reklamēt iedzīvotājiem bezrecepšu zāles, nevar interpretēt tādējādi, ka tas neattiecas uz reklāmu par zāļu pārdošanu pa pastu, pamatojoties uz apgalvojumu, ka šādu zāļu pirkuma brīdī ir nepieciešama farmaceita fiziska klātbūtne (143., 144. un 148. punkts un rezolūīvās daļas 2) punkts).

2010. gada 2. decembra spriedums Ker-Optika (C-108/09, EU:C:2010:725)⁴⁹

Saskaņā ar Ungārijas tiesību normām kontaktlēcu tirdzniecībai bija nepieciešams specializētais veikals, kura platība ir vismaz 18 m², vai arī no darbnīcas nodalīta telpa. Turklāt šo preču pārdošanai bija jāizmanto optometrista vai acu ārsta, kas ir kvalificēts darbam ar kontaktlēcām, pakalpojumi. Tomēr Ungārijas sabiedrība *Ker-Optika* tirgoja kontaktlēcas, izmantojot savu interneta vietni. Ungārijas veselības iestādes tai aizliedza turpināt šo darbību. *Ker-Optika* apstrīdēja tiesā šo lēmumu par aizliegumu. *Baranya megyei bíróság* (Baraņas meģes tiesa, Ungārija), kura izskatīja šo strīdu, jautāja Tiesai, vai Ungārijas tiesiskais regulējums ir pretrunā Savienības tiesībām.

⁴⁷ Šis spriedums ir atspoguļots 2003. gada ziņojumā, 26. lpp.

⁴⁸ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2001/83/EK (2001. gada 6. novembris) par Kopienas kodeksu, kas attiecas uz cilvēkiem paredzētām zālēm (OV L 311, 28.11.2001., 67. lpp.).

⁴⁹ Šis spriedums ir atspoguļots 2010. gada ziņojumā, 18. lpp.

Tiesa atbildēja, ka valsts tiesību normas, kas ir saistītas ar kontaktlēcu tirdzniecību, ietilpst Direktīvas 2000/31/EK⁵⁰ piemērošanas jomā, ciktāl tās attiecas uz piedāvāšanu tiešsaistē un līguma noslēgšanu ar elektroniskajiem līdzekļiem. Turpretim valsts tiesību normas, kas ir saistītas ar minēto lēcu piegādi, neietilpst šīs direktīvas piemērošanas jomā. LESD 34. un 36. pants, kā arī Direktīva 2000/31/EK ir jāinterpretē tādējādi, ka tie nepieļauj valsts tiesisko regulējumu, saskaņā ar kuru kontaktlēcas drīkst tirgot tikai specializētos medicīnas ierīču veikalos (28., 31. un 77. punkts un rezolutīvā daļa).

Tiesiskais regulējums ir pasākums ar kvantitatīviem ierobežojumiem līdzvērtīgu iedarbību, kas ir aizliegts ar LESD 34. pantu, jo aizliegums attiecas uz kontaktlēcu tirdzniecību internetā pa pastu un piegādi valstī dzīvojošo patērētāju dzīvesvietā un liedz citu dalībvalstu uzņēmējiem izmantot ļoti efektīvu šo preču tirdzniecības veidu, tādējādi būtiski traucējot šo preču piekļuvi attiecīgās dalībvalsts tirgum.

Valsts likumdevējs ir pārsniedzis savas rīcības brīvības robežas, kādas tam bija, lai izlemtu par to, kādā līmenī tas vēlas nodrošināt sabiedrības veselības aizsardzību, un šis tiesiskais regulējums ir jāuzskata par tādu, kas pārsniedz norādītā mērķa sasniegšanai nepieciešamo. Mērķis var tikt sasniegts ar mazāk ierobežojošiem pasākumiem, saskaņā ar kuriem noteiktie ierobežojumi būtu piemērojami tikai attiecībā uz pirmo lēcu izsniegšanu un ieinteresētajiem uzņēmējiem būtu noteikts pienākums nodot klienta rīcībā kvalificētu optiķi. Šo pašu iemeslu dēļ minēto tiesisko regulējumu nevar uzskatīt par samērīgu attiecībā pret sabiedrības veselības aizsardzības mērķi Direktīvas 2000/31/EK 3. panta 4. punkta izpratnē (58., 64., 74.–76. un 78. punkts un rezolutīvā daļa).

2016. gada 19. oktobra spriedums Deutsche Parkinson Vereinigung (C-148/15, EU:C:2016:776)

Deutsche Parkinson Vereinigung, Vācijas savstarpējās palīdzības organizācija, kuras mērķis ir uzlabot dzīves apstākļus ar Parkinsona slimību sirgstošiem pacientiem, vienojās par bonusu sistēmu ar Nīderlandes aptieku *DocMorris*, kas nodarbojas ar tirdzniecību pa pastu. Tās biedri varēja izmantot bonusu sistēmu, iegādājoties receptšu un tikai aptiekās nopērkamas zāles pret Parkinsona slimību. Vācijas apvienība cīņai pret negodīgu konkurenci uzskatīja, ka ar šo bonusu sistēmu tiek pārkāpts Vācijas tiesiskais regulējums, kurā ir paredzēta vienotas cenas noteikšana aptieku izplatītajām receptšu zālēm.

Oberlandesgericht Düsseldorf (Federālās zemes Augstākā tiesa Diseldorfā, Vācija) vērsās Tiesā, lai noskaidrotu, vai šāda vienotu cenu noteikšana ir savietojama ar preču brīvu apriti.

Tiesa nosprieda, ka LESD 34. pants ir jāinterpretē tādējādi, ka šāds valsts tiesiskais regulējums ir pasākums ar importa kvantitatīvam ierobežojumam līdzvērtīgu iedarbību. Šis tiesiskais regulējums vairāk skar receptšu zāļu pārdošanu aptiekās, kas ir reģistrētas citās dalībvalstīs, nekā šo zāļu pārdošanu aptiekās, kuras ir reģistrētas valsts teritorijā.

Tradicionālās aptiekas labāk nekā aptiekas, kas nodarbojas ar tirdzniecību pa pastu, var sniegt pacientiem individuālas konsultācijas un nodrošināt apgādi ar zālēm neatliekamās palīdzības situācijās. Jāatzīst, ka konkurence cenu ziņā var būt nozīmīgāks konkurences parametrs pēdējām minētajām.

LESD 36. pants ir jāinterpretē tādējādi, ka tāds valsts tiesiskais regulējums nevar tikt pamatots ar cilvēku veselības un dzīvības aizsardzību, ciktāl šis tiesiskais regulējums nav piemērots izvērziņo mērķu sasniegšanai. Uz mērķi nodrošināt drošu un kvalitatīvu apgādi ar zālēm visā valsts teritorijā attiecas LESD 36. pants. Tomēr šāds tiesiskais regulējums var tikt pamatots tikai tad, ja tas ir piemērots, lai nodrošinātu legītīma mērķa sasniegšanu, un nepārsniedz to, kas ir vajadzīgs tā sasniegšanai.

⁵⁰ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2000/31/EK (2000. gada 8. jūnijs) par dažiem informācijas sabiedrības pakalpojumu tiesiskiem aspektiem, jo īpaši elektronisko tirdzniecību iekšējā tirgū (OV L 178, 17.7.2000., 1. lpp.).

Šajā ziņā aptieku pieaugoša konkurence cenu ziņā būtu labvēlīga vienvērtīgai apgādei ar zālēm un tai nav negatīvas ietekmes uz tradicionālo aptieku tādām noteiktām darbībām sabiedrības interesēs kā recepšu zāļu ražošana vai zāļu noteiktu krājumu vai asortimenta uzturēšana. Visbeidzot, no konkurences cenu ziņā pacients varētu gūt labumu, ciktāl tā ļautu piedāvāt recepšu zāles par izdevīgākām cenām (34., 38., 40., 43. un 46. punkts un rezolutīvās daļas 2) punkts).

4. Azartspēles

2003. gada 6. novembra spriedums (plēnumis) Gambelli (C-243/01, EU:C:2003:597)

Piergiorgio Gambelli un 137 citas personas vadīja Itālijā datu nosūtīšanas centrus, kuros Anglijas derību organizētāja vārdā, ar kuru bija savienotas internetā, pieņēma derības par sporta pasākumiem Itālijas teritorijā. Derību organizētājs *Stanley International Betting Ltd* darbojās, pamatojoties uz Liverpoolas pilsētas saskaņā ar Anglijas tiesībām izdotu licenci. Itālijā šī darbība bija valsts vai tās koncesionāru prerogatīva. Šī noteikuma pārkāpšanas rezultātā varēja saņemt kriminālsodu ar brīvības atņemšanu uz laiku līdz vienam gadam. Pret *P. Gambelli* tika sākta kriminālvajāšana. Viņš apgalvoja, ka Itālijas tiesību normas ir pretrunā Kopienas uzņēmējdarbības veikšanas brīvības un pakalpojumu sniegšanas brīvības principiem. *Tribunale di Ascoli Piceno* (Askoli Pičeno tiesa, Itālija), kura izskatīja strīdu, jautāja Eiropas Kopienas Tiesai, kā šajā lietā interpretēt EKL normas.

Tiesa nosprieda, ka šāds valsts tiesiskais regulējums ierobežo attiecīgi EKL 43. un 49. pantā paredzēto uzņēmējdarbības veikšanas brīvību un pakalpojumu sniegšanas brīvību. Lai šos ierobežojumus attaisnotu, tiem ir jābūt pamatotiem ar primāriem vispārējo interešu apsvērumiem, tiem ir jābūt piemērotiem attiecīgā mērķa sasniegšanai, tie nedrīkst pārsniegt to, kas nepieciešams šī mērķa sasniegšanai, un tie ir jāpiemēro nediskriminējošā veidā.

Valsts tiesām šajā ziņā ir jāpārbauda, vai šāds tiesiskais regulējums, ievērojot konkrētus tā piemērošanas noteikumus, tiešām atbilst mērķiem, kas to var pamatot, un vai tajā paredzētie ierobežojumi nav nesamērīgi šo mērķu aspektā.

Tiesa nolēma arī, ka gadījumā, ja kādas dalībvalsts iestādes veicina un pamudina patērētājus piedalīties izlozēs, azartspēlēs vai derībās, lai valsts kase no tā gūtu finansiālu labumu, tad šīs valsts iestādes nevar atsaukties uz sabiedrisko kārtību, kuras dēļ nepieciešams samazināt spēļu iespējas, lai tādējādi attaisnotu tādus pasākumus, kādi bija aplūkoti pamatlīdētā (65., 69., 72. un 76. punkts un rezolutīvā daļa).

2009. gada 8. septembra spriedums (virspalāta) Liga Portuguesa un Bwin International (C-42/07, EU:C:2009:519)

Tiešsaistes spēļu uzņēmums *Bwin*, kura juridiskā adrese ir Gibraltārā (Lielbritānija) un kuram nav uzņēmumu Portugālē, piedāvāja azartspēles interneta vietnē. Tā serveri atradās Gibraltārā un Austrijā. *Liga*, privāto tiesību juridiska persona, kas apvieno visus klubus, kuri Portugālē piedalās profesionālā futbola spēlēs, nomainīja nosaukumu uz *Bwin Liga*, jo minētais uzņēmums bija kļuvis par galveno Portugāles futbola pirmās divīzijas sponsoru. *Liga* interneta vietnē tika ievietotas atsauces uz *Bwin* interneta vietni un saite uz to.

Santa Casa Spēļu departamenta vadība pēc tam pieņēma lēmumus, ar kuriem *Liga* un *Bwin* tika uzlikts naudas sods, pirmkārt, par sociālo spēļu izstrādi un, otrkārt, par šo spēļu reklamēšanu. *Liga* un *Bwin* cēla prasību *Tribunal de Pequena Instância Criminal do Porto* (Porto krimināltiesā, Portugāle) ar lūgumu atcelt minētos lēmumus, it īpaši atsaucoties uz EKL 43., 49. un 56. pantu.

Tiesa nosprieda, ka tad, ja valsts pasākums vienlaikus ir piesaistīts vairākām pamatbrīvībām, Tiesa principā to izskata tikai attiecībā pret vienu no šīm pamatbrīvībām, ja izrādās, ka šādos apstākļos pārējās ir visai otršķirīgas salīdzinājumā ar pirmo un var tai tikt piesaistītas (47. punkts).

Pēc tam tā konstatē, ka šāds tiesiskais regulējums ietver EKL 49. pantā paredzētās pakalpojumu sniegšanas brīvības ierobežojumu un turklāt ierobežo attiecīgās dalībvalsts iedzīvotāju brīvību ar interneta starpniecību izmantot citās dalībvalstīs piedāvātos pakalpojumus. Tomēr konkrēto ierobežojumu var uzskatīt par pamatotu ar mērķi apkarot krāpšanu un noziedzību.

Tīmeklī piedāvāto azartspēļu jomā nav veikta saskaņošana Kopeņu līmenī. Tādēļ dalībvalstij ir tiesības uzskatīt, ka tikai tas vien, ka privāts pakalpojumu sniedzējs likumīgi piedāvā pakalpojumus internetā citā dalībvalstī, kurā atrodas tā juridiskā adrese, nav pietiekama garantija šīs valsts patērētāju aizsardzībai. Turklāt, tā kā nav tieša kontakta starp patērētāju un pakalpojumu sniedzēju, internetā piedāvātās azartspēles ietver dažāda rakstura riskus saistībā ar iespējamu krāpšanu. Turklāt nevar arī izslēgt iespēju, ka tāds pakalpojumu sniedzējs, kurš sponsorē dažas sporta sacensības, par kurām tas pieņem derības, varētu atrasties situācijā, kas tam ļauj ietekmēt to rezultātu un tādējādi palielināt savu peļņu. EKL 49. pantam nav pretrunā tāds dalībvalsts tiesiskais regulējums, saskaņā ar kuru privātiem pakalpojumu sniedzējiem, kas dibināti citās dalībvalstīs, kurās tie likumīgi sniedz identiskus pakalpojumus, tiek aizliegts piedāvāt azartspēles internetā minētās dalībvalsts teritorijā (53., 54. un 67.–73. punkts un rezolutīvā daļa).

2017. gada 22. jūnija spriedums Unibet International (C-49/16, EU:C:2017:491)

Maltas sabiedrība *Unibet International* organizēja azartspēles tiešsaistē. 2014. gadā *Unibet*, kurai bija vairākās dalībvalstīs izsniegtas atļaujas, interneta vietnēs ungāru valodā piedāvāja azartspēļu pakalpojumus, lai gan *Unibet* nebija Ungārijā prasītās atļaujas. Ungārijas iestādes, pirmkārt, izdeva rīkojumu par piekļuves pagaidu slēgšanu Ungārijā *Unibet* interneta vietnēm un, otrkārt, piemēroja *Unibet* naudas sodu. Citās dalībvalstīs reģistrēti uzņēmumi teorētiski varēja saņemt atļauju azartspēļu organizēšanai tiešsaistē, ciktāl šādu pakalpojumu sniegšanā nebija noteikts valsts monopols. Tomēr praksē tiem nav bijis iespējams saņemt šādu atļauju. Šādā situācijā *Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság* (Galvaspilsētas Budapeštas Administratīvā un darba lietu tiesa, Ungārija) jautāja Tiesai, vai konkrētais Ungārijas tiesiskais regulējums atbilst pakalpojumu sniegšanas brīvības principam.

Tiesa nosprieda, ka LESD 56. pants ir jāinterpretē tādējādi, ka tas nepieļauj tādus valsts tiesību aktus, ar kuriem tiek ieviests koncesiju režīms azartspēļu organizēšanai tiešsaistē, ja tajā ir ietvertas diskriminējošas tiesību normas attiecībā uz tiem uzņēmumiem, kas ir reģistrēti citās dalībvalstīs, vai ja tajā ir paredzētas nediskriminējošas tiesību normas, bet tās tiek piemērotas nepārskatāmā veidā, kas neļauj vai apgrūtina citās dalībvalstīs reģistrētu pretendentu kandidatūras iesniegšanu.

Tiesību norma, saskaņā ar kuru uzticamiem uzņēmumiem vismaz desmit gadus bija jāveic azartspēļu organizēšana šīs dalībvalsts teritorijā, ir nelabvēlīgāka tiem azartspēļu uzņēmumiem, kas ir reģistrēti citās dalībvalstīs. Tikai atsaukšanās vien uz vispārējo interešu mērķi nav pietiekama, lai attaisnotu šādu atšķirīgu attieksmi.

Valstī noteikts pienākums trīs gadus veikt azartspēļu organizēšanu dalībvalstī nerada priekšrocību uzņēmējā dalībvalstī reģistrētiem uzņēmumiem, un to varētu attaisnot ar vispārējo interešu mērķi. Tomēr ir svarīgi, lai šīs tiesību normas tiktu piemērotas pārskatāmā veidā visiem pretendentiem. Šādai prasībai neatbilst tāds valsts tiesiskais regulējums, kurā nav pietiekami precīzi definēti likumiskie nosacījumi Ekonomikas ministra pilnvaru izpildei, kas tiek noteikti šādā procedūrā, kā arī tehniskie nosacījumi, kas ir jāizpilda azartspēļu uzņēmumiem to piedāvājuma iesniegšanas laikā (44.–48. punkts un rezolutīvās daļas 1) punkts).

LESD 56. pants ir jāinterpretē tādējādi, ka tas nepieļauj sankcijas, kas tiek uzliktas par valsts tiesību aktu, ar kuriem ievieš koncesiju un atļauju režīmu azartspēļu organizēšanai, pārkāpumu gadījumā, kad šādi valsts tiesību akti izrādās esam pretēji šim pantam (51. punkts un rezolūtvāc daļas 2) punkts).

5. Dalīšanās ekonomika

2017. gada 20. decembra spriedums (virspalāta) Asociación Profesional Élite Taxi (C-434/15, EU:C:2017:981)⁵¹

Digitālā platforma *Uber*, izmantojot aplikāciju, par samaksu sniedza pakalpojumu, nodibinot sakarus neprofesionāliem autovadītājiem, kuri izmanto savu transportlīdzekli. 2014. gadā Barselonas pilsētas taksometru vadītāju arodpvienība (Spānija) cēla prasību *Juzgado de lo Mercantil no 3 de Barcelona* (Barselonas Komerctiesa Nr. 3, Spānija). Arodpvienības ieskatā, *Uber* veica maldinošas darbības un negodīgas konkurences darbības. Komerctiesa uzskatīja, ka ir jāpārbauda, vai *Uber* ir jābūt iepriekšējai administratīvai atļaujai. Ja uz attiecīgo pakalpojumu attiektos Direktīva par pakalpojumiem iekšējā tirgū⁵² vai Direktīva 98/34/EK⁵³, *Uber* praksi nevarētu uzskatīt par negodīgu.

Tiesa nosprieda, ka iesniedzējtiesas jautājumi skar attiecīgā pakalpojuma juridisko kvalifikāciju un līdz ar to Tiesas kompetencē ir atbildēt uz šiem jautājumiem (20. un 21. punkts).

Tādējādi šādu pakalpojumu varētu kvalificēt kā "informācijas sabiedrības pakalpojumu" Direktīvas 98/34/EK 1. panta 2. punkta, uz kuru ir atsauce Direktīvas 2000/31/EK 2. panta a) punktā, izpratnē. Šis pakalpojums ir "pakalpojums, ko parasti sniedz par atlīdzību no attāluma, ar elektroniskiem līdzekļiem un pēc pakalpojumu saņēmēja individuāla pieprasījuma".

Šāds pakalpojums ir ne tikai starpniecības pakalpojums, ko veido neprofesionāla autovadītāja, kurš izmanto savu transportlīdzekli, savienošana ar viedtālruņa lietotnes palīdzību ar personu, kas vēlas pārvietoties pilsētā. Tādā situācijā kā tā, kuru min iesniedzējtiesa, šā starpniecības pakalpojuma sniedzējs vienlaikus rada pilsētas transporta pakalpojumu piedāvājumu, ko tas padara pieejamu ar lietotnes palīdzību un organizē tā vispārējo darbību.

Autovadītāji nevarētu veikt pārvadājumu pakalpojumus bez aplikācijas, un pasažieri nevarētu izmantot minēto autovadītāju pakalpojumus. Turklāt *Uber* ir noteicoša ietekme uz šo autovadītāju pakalpojumu sniegšanas kārtību, ar lietotnes, kurai ir tāds pats nosaukums, palīdzību nosakot vismaz augstāko brauciena cenu, šī sabiedrība šo cenu iekasē no klienta pirms daļas pārskaitīšanas neprofesionālajam transportlīdzekļa vadītājam. Turklāt tā īsteno zināmu kontroli pār transportlīdzekļu un to vadītāju kvalitāti, kā arī pār autovadītāju uzvedību, kuras dēļ attiecīgajā gadījumā šie autovadītāji var tikt izslēgti. Tādējādi šis starpniecības pakalpojums ir jāuzskata par "pakalpojumu pārvadājumu jomā" Direktīvas 2006/123/EK 2. panta 2. punkta d) apakšpunkta izpratnē un tātad ir jāizslēdz no minētās direktīvas piemērošanas jomas (35., 37.–40., 42. un 43. punkts).

2018. gada 10. aprīļa spriedums (virspalāta) Uber France (C-320/16, EU:C:2018:221)

Pret Francijas sabiedrību *Uber France*, kura sniedza pakalpojumu ar nosaukumu *Uber Pop*, ar ko, izmantojot viedtālruņa lietotni, tā nodibināja sakarus starp autovadītājiem, kuri nav profesionāli

⁵¹ Šis spriedums ir atspoguļots 2017. gada ziņojumā, 38. lpp.

⁵² Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2006/123/EK (2006. gada 12. decembris) par pakalpojumiem iekšējā tirgū (OV L 376, 27.12.2006., 36. lpp.).

⁵³ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 98/34 (1998. gada 22. jūnijs), ar ko nosaka informācijas sniegšanas kārtību tehnisko standartu un noteikumu, un Informācijas sabiedrības pakalpojumu noteikumu sfērā (OV L 204, 21.7.1998., 37. lpp.).

autovadītāji un kuri izmanto savu transportlīdzekli, ar personām, kas vēlas pārvietoties pilsētā, tika veikta kriminālvajāšana par šī pakalpojuma organizēšanu. Tā apgalvoja, ka Francijas tiesību akti, uz kuru pamata pret to tika veikta kriminālvajāšana, Tehnisko standartu un noteikumu direktīvas⁵⁴ izpratnē ir tehnisks noteikums saistībā ar informācijas sabiedrības pakalpojumu. Šajā direktīvā dalībvalstīm tiek prasīts darīt Komisijai zināmu jebkuru likuma vai tiesību akta projektu, ar ko tiek paredzēti tehniskie noteikumi saistībā ar informācijas sabiedrības precēm un pakalpojumiem. Taču konkrētajā lietā Francijas iestādes nebija paziņojušas Komisijai par konkrētajiem tiesību aktiem krimināltiesību jomā pirms to pieņemšanas. *Tribunal de grande instance de Lille* [Lilles Vispārējā pirmās instances tiesa] (Francija), kura izskatīja lietu, jautāja Tiesai, vai Francijas iestādēm bija vai nebija pienākums iepriekš paziņot Komisijai par likuma projektu.

Tiesa nosprieda, ka Direktīvas 98/34/EK 1. pants, kas ir grozīts ar Direktīvu 98/48/EK, un Direktīvas 2006/123/EK 2. panta 2. punkta d) apakšpunkts ir jāinterpretē tādējādi, ka valsts tiesiskais regulējums, kurā ir paredzēts kriminālsods par šādas sistēmas organizēšanu, attiecas uz "pakalpojumu pārvaldījumu jomā", ciktāl tas tiek piemērots starpniecības pakalpojumam, kas tiek sniegts ar viedtālruna lietotnes palīdzību un kas ir tāda vispārējā pakalpojuma neatņemama sastāvdaļa, kura galvenais elements ir pārvaldījumu pakalpojums. Šāds pakalpojums ir izslēgts no šo direktīvu piemērošanas jomas (27. punkts un rezolūtvā daļa).

Tiesa atgādināja, ka lietā *C-434/15 Asociación Profesional Élite Taxi* (skat. iepriekš) ir nospriedusi, ka *Uber Pop* pakalpojums attiecas uz transporta jomu un nav informācijas sabiedrības pakalpojums Direktīvas 98/34 izpratnē. Tiesas ieskatā, Francijā piedāvātais pakalpojums *Uber Pop* ir pēc būtības līdzīgs Spānijā sniegtajam pakalpojumam. No tā izriet, ka Francijas iestādēm nebija pienākuma iepriekš paziņot Komisijai par konkrēto likumprojektu krimināltiesību jomā.

6. PVN

2015. gada 5. marta spriedumi Komisija/Francija un Komisija/Luksemburga (C-479/13 un C-502/13, EU:C:2015:141 un EU:C:2015:143)

Francijā un Luksemburgā elektronisko grāmatu piegādei tika piemērota PVN samazināta likme. Tādējādi kopš 2012. gada 1. janvāra Francija un Luksemburga elektronisko grāmatu piegādei piemēroja PVN likmi attiecīgi 5,5 % un 3 % apmērā.

Elektronisko grāmatu piegāde konkrētajā lietā ietvēra elektroniskās grāmatas, kas tika piegādātas par atlīdzību, izmantojot lejupielādēšanu vai straumēšanu (*streaming*) interneta vietnē, kuras var lasīt datorā, viedtālrunī, elektronisko grāmatu lasītājā vai jebkurā citā nolaišanās sistēmā. Eiropas Komisija lūdza Tiesu konstatēt, ka, elektronisko grāmatu piegādei piemērojot PVN samazināto likmi, Francija un Luksemburga nav izpildījušas savus pienākumus saskaņā ar PVN direktīvu⁵⁵.

Tiesa nosprieda, ka, piemērojot samazinātu pievienotās vērtības nodokļa likmi digitālo vai elektronisko grāmatu piegādei, dalībvalsts neizpilda savus pienākumus saskaņā ar Direktīvas 2006/112/EK 96. un 98. pantu un Regulu (ES) Nr. 282/2011⁵⁶.

⁵⁴ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 98/34 (1998. gada 22. jūnijs), ar ko nosaka informācijas sniegšanas kārtību tehnisko standartu un noteikumu, un Informācijas sabiedrības pakalpojumu noteikumu sfērā (OV L 204, 21.7.1998., 37. lpp.).

⁵⁵ Padomes Direktīva 2006/112/EK (2006. gada 28. novembris) par kopējo pievienotās vērtības nodokļa sistēmu (OV L 347, 11.12.2006., 1. lpp.).

⁵⁶ Padomes Īstenošanas regula (ES) Nr. 282/2011 (2011. gada 15. marts), ar ko nosaka īstenošanas pasākumus Direktīvai 2006/112/EK par kopējo pievienotās vērtības nodokļa sistēmu (OV L 77, 23.3.2011., 1. lpp.).

No Direktīvas 2006/112/EK III pielikuma 6. punkta noteikumiem izriet, ka pievienotās vērtības nodokļa samazinātā likme ir piemērojama darījumiem, ko veido grāmatu fiziskā formātā piegāde. Lai arī elektroniskai grāmatai, lai to varētu lasīt, protams, ir nepieciešama tāda fiziska palīgierīce kā, piemēram, dators, šāda fiziska palīgierīce tomēr neietilpst elektronisko grāmatu piegādē. Turklāt, kā tas izriet no minētās direktīvas 98. panta 2. punkta otrās daļas, Savienības likumdevējs ir nolēmis izslēgt jebkādu iespēju piemērot pievienotās vērtības nodokļa samazināto likmi elektroniski sniegtajiem pakalpojumiem. Taču elektronisko grāmatu piegāde ir šāds pakalpojums, tādēļ to nevar uzskatīt par preču piegādi šīs direktīvas 14. panta 1. punkta izpratnē, jo elektronisku grāmatu nevar uzskatīt par materiālu īpašumu. Tāpat arī elektronisko grāmatu piegāde atbilst Regulas (ES) Nr. 282/2011 7. panta 1. punktā ietvertajai elektroniski sniegtu pakalpojumu definīcijai.

Šī interpretācija nevar tikt apšaubīta ar nodokļu neitralitātes principu, jo šis princips neļauj paplašināt pievienotās vērtības nodokļa samazinātas likmes piemērošanas jomu, ja nav nepārprotamas tiesību normas (27., 28., 33.–36., 42., 43. un 46. punkts un rezolutīvā daļa).

2017. gada 7. marta spriedums (virspalāta) RPO (C-390/15, EU:C:2017:174)⁵⁷

Saskaņā ar PVN direktīvu⁵⁸ dalībvalstis varēja piemērot samazinātu PVN likmi drukātiem izdevumiem, piemēram, grāmatām, laikrakstiem un periodiskiem izdevumiem. Turpretī digitāla formāta izdevumiem bija piemērojama PVN pamatlikme, izņemot digitāla formāta grāmatas, kas tiek piegādātas fiziskā formātā (piemēram, CD-ROM). *Trybunał Konstytucyjny* (Konstitucionālā tiesa, Polija), kurā vērsās Polijas ombuds, bija šaubas par šīs atšķirīgās aplikšanas ar nodokli spēkā esamību. Tā jautāja Tiesai, pirmkārt, vai šāda aplikšana ar nodokli atbilst vienlīdzīgas attieksmes principam un, otrkārt, vai Eiropas Parlaments ir bijis pietiekami iesaistīts likumdošanas procedūrā.

Tiesas ieskatā, pienākums Līgumā noteiktajos gadījumos likumdošanas procedūrā apspriesties ar Parlamentu nozīmē, ka ar to ir jāapspriežas atkārtoti ikreiz, kad noslēgumā pieņemtais teksts kopumā savā būtībā atšķiras no teksta, kas jau ticis apspriests ar Parlamentu, izņemot gadījumus, kad izmaiņas būtībā atbilst Parlamenta paša paustām vēlmēm.

Jāatzīst, ka grozītās Direktīvas 2006/112/EK III pielikuma 6. punktā ir tikai vienkāršots direktīvas priekšlikumā ietvertais teksts un tā būtība ir pilnībā saglabāta (26., 30.–32., 34. un 36. punkts).

Turklāt prejudiciālo jautājumu pārbaudē nav atklājies neviens elements, kas varētu ietekmēt Direktīvas 2006/112/EK III pielikuma 6. punkta vai šīs direktīvas 98. panta 2. punkta, lasot to kopā ar tās III pielikuma 6. punktu, spēkā esamību.

Jākonstatē, ka visu veidu fiziskā formātā izdotu digitālo grāmatu piegāde, no vienas puses, un digitālo grāmatu elektroniska piegāde, no otras puses, ir uzskatāmas par līdzīgām situācijām. Šīs normas ir uzskatāmas par tādām, ar kurām attiecībā uz Savienības likumdevēja izvirzīto mērķi ir iedibināta atšķirīga attieksme divās salīdzināmās situācijās. Ja tiek konstatēta šāda atšķirīga attieksme, vienlīdzīgas attieksmes princips nav pārkāpts, ja šī attieksme ir pienācīgi pamatota. Tā tas ir gadījumā, ja atšķirīgā attieksme ir saistīta ar likumīgi pieļaujamu mērķi, kurš ir noteikts pasākumam, kā rezultātā tiek ieviesta šāda atšķirīga attieksme, un ja tā ir samērīga ar šo mērķi.

⁵⁷ Šis spriedums ir atspoguļots 2017. gada ziņojumā, 24. lpp.

⁵⁸ Padomes Direktīva 2006/112/EK (2006. gada 28. novembris) par kopējo pievienotās vērtības nodokļa sistēmu (OV L 347, 11.12.2006., 1. lpp.), redakcijā, kas izriet no Padomes Direktīvas 2009/47/EK (2009. gada 5. maijs), ar ko groza Direktīvu 2006/112/EK saistībā ar samazinātām pievienotās vērtības nodokļa likmēm (OV L 116, 9.5.2009., 18. lpp.).

Šajā situācijā ir jāņem vērā, ka tad, kad Savienības likumdevējs īsteno fiskāla rakstura pasākumu, tam ir jāveic politiska, ekonomiska, kā arī sociāla rakstura izvēles un jāizveido dažādu interešu hierarhija vai jāveic sarežģīti vērtējumi. Līdz ar to tam šajā ziņā ir atzīstama plaša rīcības brīvība, kuras dēļ tiesas pārbaude ir jāierobežo vienīgi ar acīmredzamas kļūdas konstatāciju. No Padomes un Komisijas paskaidrojumiem izriet, ka ir atzīts par nepieciešamu elektroniskiem pakalpojumiem piemērot skaidrus, vienkāršus un vienus noteikumus, lai precīzi varētu noteikt šiem pakalpojumiem piemērojamo PVN likmi, kā arī atvieglotu šī nodokļa iekasēšanu nodokļu maksātājiem un valstu nodokļu iestādēm. Šajā ziņā, pieļaujot iespēju piemērot samazinātu PVN likmi digitālu grāmatu elektroniskai piegādei, tiktu apdraudēts visa Savienības likumdevēja iecerētā pasākuma saskanīgums (41., 42., 49., 51.–54., 57., 59., 60., 66., 70. un 72. punkts un rezolūtvā daļa).